

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

**Odhalování trestné činnosti v oblasti
zadávání veřejných zakázek**

Diplomová práce

Detection of criminal activity in the area of public procurement

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Ing. Vratislav DVOŘÁK, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Jonáš DOLEŽEL

PRAHA
2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 1. 3. 2023

.....Jonáš Doležel

Anotace

Práce se zabývá problematikou odhalování trestné činnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek a její následné prověřování a vyšetřování. V úvodu této práce jsou popsány a vysvětleny důležité pojmy. Následně se práce věnuje trestným činům, které jsou s danou problematikou nejčastěji spojeny. Práce obsahuje statistickou analýzu trestných činů z pohledu Policie České republiky. Následuje kapitola zabývající se odhalováním, prověřováním a vyšetřováním trestných činů v oblasti veřejných zakázek. Jedním z dílčích témat práce je dále problematika legalizace výnosů z trestné činnosti a představení možností finančního šetření. Cílem práce bylo jednak postihnout danou problematiku a navrhnout opatření, která by mohla vést ke zlepšení stávajícího stavu.

KLÍČOVÁ SLOVA

trestná činnost * zadavatel * dodavatel * veřejná zakázka * odhalování * prověřování * vyšetřování * trestní stíhání * finanční šetření * legalizace výnosů z trestné činnosti

ANNOTATION

The master thesis is about criminal activity revealing in the field of procurement, followed by scanning and investigating. The introduction of this thesis describes and explains important concepts. The next chapters are devoted to the principles of tender procedure. This is contained in the statistical analysis of criminal activity based on data from the Police of the Czech Republic. The following chapter presents methods of detection, screening and investigation of crimes in the field of public procurement. One of the partial topics of the thesis is also an issue of legalisation of proceeds from criminal activity and presentation of financial investigation inquiries. An aim of the work is to address the given issue and propose measures that could lead to an improvement of the current situation.

KEYWORDS

Criminal activity * contracting authority * supplier * procurement * revealing * scanning * investigating * prosecution * financial investigation * legalization of profits from illegal activity

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu práce Ing. Vratislavu Dvořákovi, Ph.D. za odborné vedení, rady a připomínky při zpracování mé diplomové práce.

Obsah

1.	Úvod	8
2.	Základní pojmy	10
2.1	Veřejná zakázka	10
2.2	Výběrové řízení	11
2.3	Zadavatel.....	13
2.4	Dodavatel	13
3.	Trestné činy se vztahem k zadávání veřejných zakázek	15
3.1	Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže	15
3.2	Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě	17
3.3	Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži	19
3.4	Zneužití pravomoci úřední osoby	21
3.5	Přijetí úplatku.....	23
3.6	Podplacení	25
3.7	Nepřímé úplatkářství	27
3.8	Porušení povinnosti při správě cizího majetku	28
3.9	Legalizace výnosů z trestné činnosti	31
3.10	Poškození finančních zájmů Evropské unie	32
4.	Statistická analýza	34
4.1	Obecná statistika	34
4.2	Statistická analýza Policie České republiky	36
5.	Hodnocení kriminalistických postupů.....	42
5.1	Způsoby páchání trestných činů	42
5.2	Trestní oznámení	43
5.3	Operativně pátrací činnost policejního orgánu a indikátory	46
5.4	Postup policejního orgánu	48

6.	Finanční šetření	51
6.1	Finanční šetření a jeho význam v rámci trestního řízení	51
6.2	Vyhledávání výnosů z trestné činnosti a právní úprava.....	53
6.3	Možnosti a nástroje finančního šetření	54
7.	Závěr	60
	Seznam použité literatury.....	62
	Seznam grafů.....	65

1. Úvod

Téma diplomové práce odhalování trestné činnosti v oblasti zadávání veřejných zakázek mi je blízké, protože jsem aktuálně služebně zařazen na Národní centrále proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie vyšetřování, konkrétně na Odboru zvláště závažné hospodářské trestné činnosti. Při svém nástupu na útvar jsem byl přidělen jako vyšetřovatel v případě manipulace s veřejnými zakázkami organizovanou skupinou osob. Účastnil jsem se takřka rok trvajících skrytého prověřování, na jehož základě jsem zahájil trestní stíhání konkrétních osob a v současné době provádím vyšetřování.

Veřejnou zakázkou se rozumí veřejná zakázka na dodávky, veřejná zakázka na služby, veřejná zakázka na stavební práce. Veřejné zakázky jsou realizovány v rámci úplatné písemné smlouvy mezi zadavatelem a dodavatelem, ze které vyplývá povinnost dodavatele poskytnout dodávky, stavební práce nebo služby.

Problematika veřejných zakázek je v České republice čím dál více na vzestupu, což souvisí s tím, že se v současné době v souladu s platnou právní úpravou velká část veřejných zakázek zadává prostřednictvím zadávacích řízení. Právě na nezákonné ovlivnění zadávacích řízení se zaměřuje novodobý organizovaný zločin, pro nějž jsou zajímavé veřejné zakázky financované z veřejných rozpočtů v řádech stovek milionů korun.

Úvodní část diplomové práce se zabývá teoretickým rozpracováním problematiky trestné činnosti vyskytující se při zadávání a realizaci veřejných zakázek, přičemž vysvětluje základní pojmy v dané oblasti a dále vymezuje jednotlivé trestné činy spojené s veřejnými zakázkami.

V další části je zpracována analýza stavu a vývoje stávající situace trestné činnosti ve sledované oblasti, tedy statistika vážící se k trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek a její hodnocení v čase.

Další část nastiňuje možné typy způsobů páchaní trestné činnosti na sledovaném úseku z hlediska skutkové podstaty typických trestných činů a předkládá možnosti služby kriminální policie a vyšetřování při odhalování a dokumentování této trestné

činnosti za využití postupů a prostředků operativně pátrací činnosti. V této souvislosti se rovněž zabývá pojmem a významem indikátorů k odhalování předmětné trestné činnosti.

Jedním z dílčích témat práce je dále představení možností mapování finančních toků neboli prostředků pocházejících z trestné činnosti v dané oblasti, a charakteristika metod, forem a prostředků finančního šetření.

Cílem práce je analýza současného stavu dané problematiky, a to jednak právní úpravy, judikatury a policejních postupů. Na základě této analýzy je jako další výzkumná metoda použita dedukce, tedy z rozboru souvisejících zákonů, soudních rozhodnutí, činnosti a opatření služby kriminální policie a vyšetřování v dané oblasti, jsou vyvozeny případné návrhy pro zlepšení stávající situace.

2. Základní pojmy

Aby bylo možné zabývat se současným stavem rozpracování problematiky trestné činnosti spojené se zadáváním a realizací veřejných zakázek je třeba nejprve na úvod vysvětlit základní pojmy týkající se veřejných zakázek, které vychází především ze zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

2.1 Veřejná zakázka

Jak již bylo řečeno v úvodu této práce, veřejnou zakázkou se rozumí veřejná zakázka na dodávky, veřejná zakázka na služby, veřejná zakázka na stavební práce. Jednotlivé druhy veřejných zakázek dále konkretizuje v § 14 zákon o zadávání veřejných zakázek, kdy:

- veřejnou zakázkou na dodávky, je taková veřejná zakázka, jejímž předmětem je buď pořízení věcí, zvířat nebo ovladatelných přírodních sil, jímž se rozumí zejména koupě, nájem nebo pacht, jestliže součástí takové veřejné zakázky nejsou stavební práce,
- veřejnou zakázkou na stavební práce je taková veřejná zakázka, jejímž předmětem je poskytnutí činnosti uvedené v oddílu 45 hlavního slovníku jednotného klasifikačního systému pro účely veřejných zakázek podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, nebo zhotovení stavby, anebo souvisejících projektových činností, jestliže jsou zadávány společně se stavebními pracemi,
- veřejnou zakázkou na služby je pak veřejná zakázka, jejímž předmětem je poskytování jiných činností než těch, které zákon o veřejných zakázkách rozumí stavebními pracemi.

Podle předpokládané hodnoty veřejné zakázky se určí režim veřejné zakázky, jímž může být buď nadlimitní veřejná zakázka, podlimitní veřejná zakázka a veřejná zakázka malého rozsahu. Takto režim veřejných zakázek specifikuje v ust. § 24 až § 27 zákon o zadávání veřejných zakázek, přičemž

- nadlimitní veřejnou zakázkou je taková, jejíž předpokládaná hodnota je rovna nebo přesahuje finanční limit stanovený nařízením vlády zpracovávajícím příslušné předpisy Evropské unie,

- podlimitní veřejnou zakázkou je taková, která nedosahuje limitu pro nadlimitní veřejné zakázky a přesahuje hodnoty pro veřejnou zakázku malého rozsahu,
- veřejnou zakázkou malého rozsahu je taková, jejíž předpokládaná hodnota je rovna nebo nižší v případě veřejné zakázky buď na dodávky nebo služby částce 2 000 000 Kč, anebo na stavební práce částce 6 000 000 Kč.

2.2 Výběrové řízení

Výběrové, nebo také zadávací řízení se skládá z několika fází: zveřejnění zadání (včetně kritérií posuzování nabídek), odevzdání obálek nebo odevzdání nabídky v elektronické podobě, otevření obálek či nabídek v elektronické podobě, posouzení samotných nabídek a konečně zveřejnění výsledků.¹

Zadávací řízení zajišťuje soutěž při volbě nejvhodnější nabídky. Jedná se o formalizovaný postup, jehož smyslem je výběr dodavatele k uzavření smlouvy na plnění veřejné zakázky. V uvedeném zadávacím řízení jsou nastavovány kvalifikační předpoklady požadované po potencionálním dodavateli. Samotný výběr pak probíhá na základě předem stanovených hodnotících kritérií. Z důvodu, aby při tomto procesu nedocházelo k omezování hospodářské soutěže je zadávací řízení ovládáno určitými zásadami, jimiž jsou zásady transparentnosti, přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Zákonodárce rovněž stanovil zadavateli zákaz omezování účasti v zadávacím řízení těm dodavatelům, kteří mají sídlo v členském státě Evropské unie.²

Existuje celkem více různých druhů zadávacích řízení, které jsou uvedeny v § 3zákon o zadávání veřejných zakázek a to³:

- a) zjednodušené podlimitní řízení je zahájeno uveřejněním výzvy k podání nabídek na profilu zadavatele, tedy na webových stránkách, na něž musí

¹ HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.(2016) *Kriminalisticko-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek*. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9 s. 21

² FLAŠKÁŘ, Martin, HARNACH, Jiří, JANOUŠEK, Martin, MĚKOTA, Jan, PODEŠVA, Vilém, SOMMER, Lukáš, VOTRUBEC, Jiří. § 6 (Zásady zadávání veřejných zakázek). In: FLAŠKÁŘ, Martin, HARNACH, Jiří, JANOUŠEK, Martin, MĚKOTA, Jan, PODEŠVA, Vilém, SOMMER, Lukáš, VOTRUBEC, Jiří. Zákon o zadávání veřejných zakázek: Komentář. (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2022-11-03). ASPI_ID KO134_2016CZ. Dostupné v Systému ASPI.

³ Tamtéž.

- být uveřejněn odkaz ve Věstníku veřejných zakázek, kdy v tomto řízení zadavatel vyzývá neomezený počet dodavatelů k podání nabídky,
- b) otevřené řízení, ve kterém zadavatel svým oznámením oznamuje neomezenému počtu uchazečů svůj úmysl zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, takové oznámení je výzvou k podání nabídek dodavatelů a k prokázání splnění kvalifikace,
 - c) užší řízení, ve kterém zadavatel rovněž svým oznámením oznamuje neomezenému počtu uchazečů svůj úmysl zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, oznámení užšího řízení je pak výzvou k podání žádostí o účast v užším řízení a k prokázání kvalifikace,
 - d) jednací řízení s uveřejněním je rovněž zahájeno oznámením, po podání žádostí o účast dodavatelů dojde k posouzení splnění jejich kvalifikace. Dodavatelé, kteří splnili kvalifikaci jsou poté vyzváni k podání nabídek na plnění veřejné zakázky,
 - e) jednací řízení bez uveřejnění, které je na rozdíl od druhů zadávacích řízení uvedených shora zahájeno písemnou zprávou zadavatele k jednání jednomu dodavateli anebo jen omezenému počtu dodavatelů, přičemž zadavatel může s dodavateli jednat ještě předtím, než podají svoje nabídky,
 - f) soutěžní dialog je zahájen oznámením, ve kterém dodavatel vyzývá neomezený počet dodavatelů k podání žádostí o účast a k prokázání kvalifikace. Dle výsledků posouzení kvalifikace následně zadavatel vyzve dodavatele k jednání v soutěžním dialogu, jehož smyslem je najít vhodné řešení způsobilé splnit zadavatelovy potřeby a požadavky.
 - g) řízení o inovačním partnerství, které se vztahuje k předmětu zakázky, kterou zadavatel hodlá zadat, jež spočívá v plnění, které na trhu není dostupné a musí mu předcházet inovační fáze,
 - h) koncesní řízení souvisí se zadáváním koncesí, jejichž odlišností je především přenos rizik na dodavatele,
 - i) řízení pro zadání zakázky ve zjednodušeném režimu lze použít pouze u veřejných zakázek, jejichž předmětem plnění jsou sociální a jiné zvláštní služby.

2.3 Zadavatel

Zákon o veřejných zakázkách rozeznává určité kategorie zadavatelů, jejichž výčet je uveden v ust. § 4 předmětného zákona.

První kategorii představuje veřejný zadavatel. Do této kategorie patří Česká republika, přičemž v případě České republiky se se organizační složky státu považují za samostatné zadavatele, Česká národní banka, státní příspěvkové organizace, územní samosprávné celky nebo jeho příspěvková organizace, či jiná právnická osoba za podmínky, že byla založena nebo zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou, anebo obchodní povahu a dále jiná právnická osoba pokud ji jiný veřejný zadavatel převážně financuje, může v ní uplatňovat rozhodující vliv či jmenuje nebo volí více než polovinu v jejím statutárním nebo kontrolním orgánu.

Zadavatelem zákon o veřejných zakázkách chápe buď právnickou, či fyzickou osobu, která k úhradě nadlimitní či podlimitní veřejné zakázky použije více než 200 000 000 Kč, nebo více než 50 % peněžních prostředků z

- rozpočtu veřejného zadavatele,
- rozpočtu Evropské unie nebo veřejného rozpočtu cizího státu s výjimkou případů, kdy je veřejná zakázka plněna mimo území Evropské unie.

Poslední kategorií je centrální zadavatel⁴. Centrálním zadavatelem je především veřejný zadavatel, anebo zadavatel podle práva jiného členského státu Evropské unie, který provádí centralizované zadávání, což znamená, že provádí zadávací řízení anebo zvláštní postupy, ve kterých pořizuje dodávky či služby, jež následně přenechává jednomu nebo více zadavatelům za cenu nikoliv vyšší, než za kterou byly pořizeny, anebo ve kterých jiný zadavatel nebo zadavatelé pořizují dodávky, služby, nebo stavební práce.

2.4 Dodavatel

Zákon o zadávání veřejných zakázek stanoví, že dodavatelem je osoba, která nabízí poskytnutí dodávek, služeb nebo stavebních prací. Jediným dodavatelem

⁴ § 9 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek.

rozumí i situaci, při které je na dodavatelské straně více dodavatelů společně. Definičním znakem dodavatele je, že nabízí zboží, služby, stavební práce buď jednorázově, anebo častěji soustavně. Právní forma dodavatele v tomto případě nehraje roli a dodavatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba. Je přitom irelevantní, zda jsou dodavatelé sdružení na trvalé či ad hoc bázi, což je frekventovanějším případem.

Nejčastěji je dodavatelem podnikatel, tzn. osoba samostatně vykonávající na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činnost vyvíjet soustavně za účelem dosažení zisku. V určitých zvláštních oblastech (např. vzdělávání, kulturní služby, služby sociální péče) mohou být dodavatelé i nepodnikatelé (např. obecně prospěšné společnosti, spolky apod.)⁵

Tím, že dodavatel vyjádří předběžný zájem anebo ve lhůtě stanovené zadavatelem podá žádost o účast či nabídku nebo se účastní jednání se zadavatelem v zadávacím řízení se z něj stává účastník. Oproti předchozí právní úpravě zákon o veřejných zakázkách nerozlišuje mezi uchazečem a zájemcem.

Účast zaniká vyloučením v případě, že účastník proti vyloučení nepodá řádně námitky, dále účast zaniká odstoupením účastníka zadávacího řízení v době mimo zadávací lhůtu, nebo pokud uplyne lhůta pro podání žádostí o účast, předběžných nabídek nebo nabídek účastníkům zadávacího řízení, jež je nepodalí.⁶

V této kapitole byly vysvětleny základní pojmy spojené s veřejnými zakázkami, tedy co zákon o veřejných zakázkách rozumí veřejnou zakázkou, co je výběrové (zadávací) řízení, kdo je zadavatel a dodavatel. Uvedené pojmy se dále využívají při popisu skutkových podstat trestných činů spjatých s veřejnými zakázkami. Těmto trestným činům se věnuje následující kapitola.

⁵Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-856-6, s. 40 - 45

⁶Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-856-6, s. 369 - 376

3. Trestné činy se vztahem k zadávání veřejných zakázek

Předmětem této práce je pohled na trestnou činnost spjatou s oblastí zadávání veřejných zakázek nejen z kriminalistického a kriminologického hlediska, ale rovněž i z pohledu trestně právního. Níže proto jsou popsány jednotlivé trestné činy spojené se zadáváním veřejných zakázek, tak, jak je upravuje platná právní úprava. Největší prostor je věnován trestným činům, jejichž podstata se přímo dotýká zadávání veřejných zakázek.

Skutkové podstaty trestných činů souvisejících s veřejnými zakázkami jsou obsaženy v zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Ten tyto skutkové podstaty popisuje v hlavě VI., která se týká trestných činů hospodářských. Trestné činy na úseku zadávání veřejných zakázek pak především představují porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 a pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži dle § 257. Mezi další související úmyslné trestné činy lze řadit i další trestné činy, které jsou uvedeny v hlavě X., a to trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, tedy zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329, přijetí úplatku dle § 331, podplacení dle § 332, nepřímé úplatkářství dle § 333, a dále trestné činy proti majetku zařazené v hlavě V., porušení povinnosti při správě cizího majetku dle § 220a legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 a konečně také trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie dle § 260.

3.1 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže

První z trestných činů v oblasti zadávání veřejných zakázek je trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea druhá trestního zákoníku. Podle tohoto trestného činu bude potrestán pachatel, který v rozporu s jiným právním předpisem o veřejných zakázkách, tedy v rozporu se zákonem č. 134/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů, poruší závazným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení.

Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném a zákonném provedení zadání veřejné zakázky, především pak zájem na dodržení závazných pravidel

zadávacího řízení. Z hlediska zavinění je vyžadován úmysl, ve smyslu ust. § 15 tr. zákoníku. Pachatelem trestného činu může být pouze fyzická osoba, nikoliv osoba právnická. Nevyžaduje se konkrétní nebo speciální subjekt, pachatelem však může být pouze osoba, pro níž jsou pravidla zadávacího řízení závazná, tedy osoba, odpovídá za dodržení příslušného závazného pravidla z titulu svého zaměstnání, pracovního nebo funkčního zařazení, povolení či postavení. V případě rozhodování kolektivních orgánů právnických osob, např. valné hromady akciové společnosti či představenstva akciové společnosti, lze dovést individuální trestní odpovědnost jednotlivých členů takového kolektivního orgánu, a to jako pachatelů, spolupachatelů, či účastníků, podle konkrétních okolností případu, především jejich podílu na spáchání trestného činu. Pravidly zadávacího řízení jsou stanovená kritéria a podmínky jednotlivých druhů zadávacích řízení, která se vztahují k zahájení konkrétního druhu řízení, tak i jeho průběhu a ukončení zadávacího řízení. Tato pravidla musí být vykládána v souladu se zásadami zadávacího řízení, podle kterých je zadavatel v zadávacím řízení povinen dodržovat zásady transparentnosti, zákazu diskriminace a rovného zacházení.⁷

Pokud však pachatel naruší závazná pravidla zadávacího řízení jednáním odpovídající skutkové podstatě trestného činu dle § 256 zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě či trestného činu dle § 257 pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži, bude jeho jednání posouzeno jen jako trestný čin podle těchto trestných činů. Ustanovení o trestném činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 alinea 2 je k těmto trestným činům ve vztahu subsidiarity. K trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 248 odst. 2 alinea 2 musí být závazná pravidla zadávacího řízení porušena závažným způsobem. Za takové porušení těchto pravidel, lze považovat takové, které se významně odchyluje od stavu vyžadovaného konkrétním porušeným ustanovením zákona č. 134/2016 Sb., o veřejných zakázkách. Ne všechny způsoby porušení závazných pravidel zadávacího řízení

⁷Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek, autor: prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD., Bulletin advokacie 10/2015, s. 33, dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgvpweyk7geyf6427gmzq&rowIndex=0#>, [cit. 09. 11. 2022]

mají stejný dopad, avšak z podstaty věci vyplývá, že při posuzování závažnosti protiprávního jednání pachatele je třeba zvážit zejména rozsah a závažnost porušení určitého pravidla pro průběh a výsledky zadávacího řízení a pro soutěžící dodavatele. Podstatná rovněž budou v posuzovaném případě zjištění, zda šlo o výjimečné porušení takového závazného pravidla nebo zda se jednalo o součást širšího obdobného jednání pachatele.⁸

3.2 Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě

Trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky, s veřejnou soutěží či veřejnou zakázkou v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch zjedná některému dodavateli, soutěžiteli či účastníkovi dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů či soutěžitelů. Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném a zákonném provedení zadání veřejné zakázky, především zájem na dodržování zásad zadávacího řízení, tedy zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Jedná se o úmyslný trestný čin, kdy je však zároveň vyžadován tzv. druhý úmysl, a to úmysl způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch, kdy však nemusí dojít k takovému způsobení škody či opatření prospěchu nemusí dojít. Pachatelem tohoto trestného činu může být kdokoliv, ať už fyzická či právnická osoba, obvykle však pachatelem tohoto trestného činu bývá osoba, která má v zadávacím řízení konkrétní povinnosti, není však vyloučeno, že by se trestného činu mohla dopustit i jiná osoba, než ta, která se podílí na zadávání veřejné zakázky. Skutková podstata daného trestného činu dopadá na jakoukoliv veřejnou zakázku.⁹

„Skutková podstata (pozn. tr. činu dle § 256 tr. zákoníku) nerozděluje mezi fázemi zadávacího řízení, a proto může být naplněna již ve fázi přípravy veřejné zakázky

⁸ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2494 – 2539.

⁹Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek, autor: prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD., Bulletin advokacie 10/2015, s. 33, dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgvpweyk7geyf6427gmzq&rowIndex=0#>, [cit. 09. 11. 2022]

(ovlivněním zadávacích podmínek) tak při fázi po podání nabídek (například při posouzení a hodnocení nabídek).“¹⁰

K přednosti nebo výhodnějším podmínkám, které jsou zjednávány na úkor jiných dodavatelů lze uvést následující. „*Předností se tu rozumí jakékoli zvýhodnění některého dodavatele, pokud jde o časový předstih. Může se jednat o časový předstih v tom smyslu, že některým dodavatelům je termín zahájení zadávacího řízení oznámen dříve, ještě předtím, než je veřejně vyhlášeno, což jim umožní se na ně lépe připravit, tedy u zadávacího řízení se připravit k jednání v jednacím řízení nebo k podání nabídek. Tento časový předstih může být ještě zvýrazněn pozdním oznámením zahájení zadávacího řízení. Časový předstih však může být i při vlastním průběhu zadávacího řízení.*

Výhodnějšími podmínkami jsou jakékoli jiné podmínky, které zvýhodňují některého či některé dodavatele, soutěžitele nebo účastníky před ostatními. Může to být např. u zadávacího řízení stanovení výhodnějšího způsobu podání nabídky pro některého dodavatele (uchazeče), sdělení mu určitých bližších podmínek nebo realizačních či cenových nabídek jiných dodavatelů.“¹¹

Ke znaku skutkové podstaty trestného činu podle § 256 TrZ „zjednat“ se vztahuje rozhodnutí Vrchního soud v Praze¹², podle něhož se zjednáním „*rozumí takové jednání pachatele, kterým aktivně usiluje o dosažení přednosti nebo výhodnějších podmínek pro některého dodavatele, soutěžitele nebo účastníka dražby. Zjednáním není pouhé přijetí nevyžádané informace, byť by byla způsobila dodavatele, soutěžitele nebo účastníka dražby upřednostnit nebo zvýhodnit.*“

Prísněji bude potrestán ten, kdo se uvedeného trestného činu dopustí jako člen hodnotící komise, vyhlášovatel či pořadatel veřejné soutěže, nebo jako člen organizované skupiny. Organizovanou skupinou se rozumí sdružení více osob

¹⁰Balýová, L. Veřejné zakázky. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, ISBN 978-80-7400-805-4, s. 168 - 170

¹¹Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek, autor: prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD., Bulletin advokacie 10/2015, s. 33, dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgvpweyk7geyf6427gmzq&rowIndex=0#>, [cit. 09. 11. 2022]

¹² Rozsudek Vrchního soudu v Praze, č.j.: 6 To 6/2021 ze dne 19.04.2021, dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njztqmjxgm2dox3wpfrgk4q&groupIndex=0&rowIndex=0#> [cit. 11. 11. 2022]

(nejméně tří), mezi kterými je provedena určitá dělba úkolů a jejichž činnost je promyšlená a koordinovaná, přičemž takové sdružení nemusí mít trvalý charakter a postačí, když takto spáchá pouze jediný trestný čin. Přísněji bude rovněž potrestán pachatel, který takovým činem způsobí značnou škodu, jejíž hranice je v současnosti 1 000 000 Kč, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, který taktéž činí 1 000 000 Kč. Jinou okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby představuje situace, kdy pachatel v souvislosti se zjednáním výhody v zadávacím řízení některému z účastníků, za toto žádá, přijme nebo si dá slíbit majetkový nebo jiný prospěch. Tímto prospěchem v praxi bývají peníze či naturální plnění, může se však jednat i o výhody jiného druhu. Přijetí prospěchu nastává ve chvíli, kdy se pachateli s jeho vědomím dostává neoprávněné výhody. Slib majetkového či jiného prospěchu je třeba chápat tak, že k přijetí prospěchu sice nedošlo, avšak z jednání jiné osoby ve vztahu k pachateli je zřejmé, že mu chce poskytnout prospěch v budoucnost a ze strany pachatel nedojde k odmítnutí takového slibu.¹³

Nejpřísněji bude potrestán pachatel, který žádá, přijme nebo si dá slíbit majetkový anebo jiných prospěch a zároveň se uvedeného jednání dopustí v postavení úřední osoby. Zde se odkazuje na výkladové ustanovení pojmu úřední osoba, které upravuje § 127 trestního zákoníku. Ten stanoví, že k trestní odpovědnosti úřední osoby se vyžaduje, aby byl trestný čin spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.

3.3 Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži

Trestný čin podle ustanovení 257 tr. zákoníku se spáchá ten, kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží. Zákon dále rozvádí, co se takovými pletichami rozumí¹⁴:

1) Pokud pachatel lstí nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení.

¹³ Viz tamtéž.

¹⁴Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek, autor: prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD., Bulletin advokacie 10/2015, s. 33, dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgvpweyk7geyf6427gmzq&rowIndex=0#>, [cit. 09. 11. 2022]

Lest je jednáním, které spočívá ve vyvolání anebo využití omylu u jiné osoby, směřující k tomu, aby se tato osoba zdržela účasti v zadávacím řízení. Pohrůžka násilím může znamenat jednak bezprostřední pohrůžku násilím, ale také pohrůžku násilím, které bude vykonáno až následně, s odstupem času. Pohrůžka násilím nemusí být adresována přímo proti osobě, která se má zdržet účasti v zadávacím řízení, ale může být adresována např. jeho blízké osobě.

K dokonání činu zákon vyžaduje, aby pachatel dosáhl toho, že se poškozený zdržel účasti v zadávacím řízení. Jestliže by se poškozený zadávacího řízení účastnil, přestože by vůči němu bylo ze strany pachatele užito lsti nebo pohrůžky násilím, jednalo by se o pokus trestného činu.

2) Pokud pachatel jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení.

V tomto případě pachatel aktivně nabízí prospěch jinému s cílem, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení. Poskytnutím prospěchu nemusí být pouze předání peněžních prostředků či věci, ale i jiné hodnoty či protislužby. Nabídka prospěchu znamená výslovný či konkludentní návrh na poskytnutí prospěchu. Slib prospěchu míří do budoucna a splnění má být až za dalších podmínek, a bývá oproti nabídce méně určitý. Čin je pachatelem dokonán již poskytnutím, nabídnutím či slíbením prospěchu jiné osobě.

3) Další možností, kterou se pachatel může dopustit pletichaření je situace, kdy pachatel žádá či přijme majetkový prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení.

Žádost pachatele o prospěch znamená, že je ze strany pachatele iniciováno poskytnutí prospěchu nebo slibu prospěchu. K tomuto může dojít buď výslovnou žádostí, anebo jiným jednáním, ze kterého však bude zřejmé, že pachatel prospěch očekává a požaduje. Čin je dokonán ve chvíli, kdy pachatel dá podnět k poskytnutí prospěchu, anebo když prospěch přijme a není přítom rozhodné, zda se poté účastní zadávacího řízení.

4) Poslední alternativou pletich je situace, kdy pachatel na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu.

K vyvíjení činnosti na základě dohody s jiným dodavatelem – účastníkem zadávacího řízení může dojít v jakémkoliv druhu či fázi zadávacího řízení. Dohodou je pak jakékoliv výslovné či konkludentní domluva pachatele s jiným dodavatelem – účastníkem zadávacího řízení, jejíž podstata tkví v tom, že k zadání veřejné zakázky dojde za nepřiměřeně vysokou či jinak nevýhodnou cenu. K dokonání činu je však nutné, aby taková dohoda začala být realizována.

Ve všech shora vyjmenovaný případech pletich v zadávacím řízení musí pachatel pletichařit úmyslně. Pachatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba. Obvykle se bude jednat o fyzickou osobu – zástupce dodavatele, který je, či má v úmyslu se stát účastníkem zadávacího řízení.

Zvýšená trestní sazba je vyhrazena pro pachatele, který se některé z výše uvedených pletich dopustí v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo jako úřední osoba, k tomu srov. výklad k ust. § 256 shora.

Nejpřísněji bude potrestán pachatel, jenž trestný čin spáchá v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch. Výše prospěchu velkého rozsahu se odvíjí od výkladového ustanovení § 138 tr. zákoníku, který takovým prospěch rozumí částku dosahující nejméně 10 000 000 Kč.

3.4 Zneužití pravomoci úřední osoby

Trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 tr. zákoníku záleží v tom, že pachatel v postavení úřední osoby v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch vykonává svoji pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, nebo překročí svou pravomoc, anebo nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci.

Jedná se o úmyslný trestný čin. Objektem trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby je zájem společnosti na řádném a zákonném výkonu pravomoci orgánů veřejné moci. Předmět tohoto zájmu logicky zahrnuje i pracovníky těchto

orgánů, kteří mají vykonávat svou činnost v souladu se svěřenými pravomocemi a v jejich mezích. Výkonem pravomoci v rozporu s právním předpisem se rozumí úmyslné porušení nebo obcházení konkrétního právního předpisu. Překročení pravomoci spočívá v jednání, při kterém úřední osoba rozhoduje nebo vykonává činnost v oblasti, která byla svěřena osobě jí podřízené, anebo nadřízené, jestliže k výkonu takové činnosti není tato osoba sama oprávněna. O nesplnění povinnosti vyplývající z pravomoci se jedná, jestliže úřední osoba úmyslně opomene splnit povinnost, která jí byla uložena zákonem anebo jiným právním předpisem nebo která bezprostředně souvisí s pracovní náplní takové úřední osoby.¹⁵

„Objektivní stránka zneužití pravomoci může být naplněna i jednáním, které současně naplňuje zákonné znaky pod písm. a) až c), (pozn. tedy že úřední osoba vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, překročí svou pravomoc anebo nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci), kdy pachatel veden jednotlivým záměrem v blízké časové návaznosti poruší konkrétní právní předpis, překročí svoji pravomoc a úmyslně opomene splnit povinnost, kterou mu ukládá jeho funkce. V takovém případě se jedná o jeden pokračující trestný čin.“

Dále budou popsány kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby, přicházející obvykle v úvahu u manipulace s veřejnými zakázkami, kdy přísnější trestní sazba je vyhrazena pro pachatele, který svým činem opatří sobě nebo jinému prospěch, způsobí takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy nebo jiného orgánu veřejné moci, který způsobí vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem, který způsobí takovým činem značnou škodu. Nej přísněji bude potrestán pachatel, který opatří takovým činem sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo způsobí škodu velkého rozsahu. U tohoto trestného činu je trestná již jeho příprava.

¹⁵ VOČKA Vladimír. § 329 (Zneužití pravomoci úřední osoby). In: VOČKA Vladimír: Komentář. (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2022-11-11). ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI.

3.5 Přijetí úplatku

Trestný čin přijetí úplatku dle § 331 tr. zákoníku popisuje dvě samostatné skutkové podstaty.

Skutková podstata uvedená v prvním odstavci uvádí, že trestného činu se dopustí fyzická či právnická osoba, která sama nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo která sama nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek.

Skutková podstata uvedená ve druhém odstavci stanoví, že se trestného činu dopustí ten, kdo za okolností uvedených v odstavci prvním úplatek žádá, což znamená že pachatel navozuje situaci, aby mu byl úplatek nabídnut, či iniciuje poskytnutí úplatku.¹⁶ „*Obstarávání věcí obecného zájmu je činnost, která souvisí s plněním úkolů týkajících se věcí obecného zájmu, tedy nejen rozhodování orgánů státní moci a správy, ale i jiná činnost při uspokojování zájmů občanů a právnických osob v oblasti materiálních, sociálních, kulturních a jiných potřeb – srov. R 16/1988, s. 76. Jde tedy o plnění všech úkolů, na jejichž řádném a nestranném plnění má zájem celá společnost nebo určitá sociální skupina.*“¹⁷

Úplatkem se rozumí výhoda, kterou dostává nebo má dostat uplácená osoba, nebo na základě jejího souhlasu jiná osoba, přičemž takovéto plnění, spočívající v majetkovém obohacení či jiném zvýhodnění je neoprávněné a není na něj nárok. Pro to, aby mohlo dojít k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu není rozhodná výše úplatku, mezi úplatkem a obstaráváním věcí obecného zájmu či podnikáním však musí být souvislost. Přijetí úplatku je pak situací, při níž pachatel skutečně dostal neoprávněnou výhodu.¹⁸

Pojem podnikání lze odvodit z pojmu podnikatel, jenž popisuje zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, který podnikatele v § 420 odst. 1 definuje jako osobu,

¹⁶ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 3159 – 3165.

¹⁷Viz tamtéž.

¹⁸Viz tamtéž.

kteřá vykonává na vlastní účet a odpovědnost vřdělennou činnost živnostenským anebo obdobným způsobem, jednající se záměrem tak činit soustavně za účelem dosažení zisku, se zřetelem k jeho činnosti.

Vyšší trestní sazba je vyhrazena pro pachatele, který v souvislosti s přijetím úplatku, anebo žádostí o něj, jedná v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, jímž se rozumí částka alespoň 1 000 000 Kč, anebo je v postavení úřední osoby. Nejpřísněji bude potrestán ten, kdo takto jedná v úmyslu opatřit prospěch velkého rozsahu, tzn. alespoň 10 000 000,- Kč, anebo úřední osoba jednající v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

V souvislosti s trestným činem přijetí úplatku, a ve vztahu k tématu této práce, tj. nezákonná manipulace s veřejnými zakázkami, je vhodné zmínit poměrně nedávné usnesení Nejvyššího soudu¹⁹, který se zabýval možným souběhem trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256, konkrétně pak okolností popsanou v odst. 4 tohoto ustanovení, která stanoví nejpřísnější trest pro pachatele v postavení úřední osoby, který žádá, přijme nebo si dá slíbit majetkový nebo jiný prospěch a trestným činem přijetí úplatku dle § 331.

„... 324. Nejvyšší soud však s ohledem na vše výše uvedené trvá i za takové situace na specialitě trestného činu podle § 256 odst. 4 tr. zákoníku, přestože, jak již řečeno, právní úprava je v tomto ohledu nejednotná. Touto skutečností totiž nelze popřít východiska a závěry vyplývající z teorie o vyloučení jednočinného souběhu, v tomto případě z důvodu poměru speciality.

325. Ačkoliv je věcí zákonodárce, aby tento stav napravil, v teoretické rovině se při dosud účinné právní úpravě nabízí řešení pomocí analogie. Analogie je v trestním právu hmotném nepřípustná, je-li v neprospěch pachatele (in malam partem), ve prospěch pachatele (in bonam partem) je naopak zásadně přípustná. Nejvyšší soud je přitom toho názoru, že v případě užití § 334 odst. 2 tr. zákoníku per analogiam ve vztahu k trestnému činu podle § 256 odst. 1, 4 zákoníku, připadala-li by jinak v úvahu právní kvalifikace podle § 331 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, v rámci níž by byl pachatel ohrožen vyšší trestní sazbou odnětí svobody,

¹⁹Usnesení Nejvyšší soud ze dne 2.3.2021, č.j. 6 Tdo 360/2020, www.nssoud.cz.

by se nejednalo o nepřipustné rozšíření trestní odpovědnosti. Právě z důvodu nižší trestní sazby v ustanovení § 256 odst. 4 zákoníku by totiž šlo o analogii ve prospěch pachatele.

326. Nejvyšší soud shrnuje a uzavírá, že je-li v dovolání nejvyššího státního zástupce uvedeno, že se v případě těchto dvou skutkových podstat nejedná o případ tzv. vnořených kruhů, nýbrž o případ tzv. prolínajících kruhů, nelze s tím souhlasit, neboť je tomu právě naopak. Trestný čin úplatkářství ve smyslu § 331 tr. zákoníku představuje čin obecný, kdežto je-li žádán, přijat nebo nechá-li si slíbit pachatel, resp. úřední osoba neoprávněný majetkový nebo jiný prospěch v intencích § 256 tr. zákoníku, jedná se o čin speciální [při naplnění jedné skutkové podstaty (užší, tj. § 256 odst. 3, resp. 4 tr. zákoníku) se vždy současně nutně naplňují i znaky jiné skutkové podstaty (širší, tj. 331 tr. zákoníku)]. Byl-li nejvyšším státním zástupcem učiněn odkaz na právní větu z usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. 15 Tdo 885/2013, je třeba konstatovat, že tento řešil souběh úplatkářských trestných činů podle § 331 a 332 tr. zákoníku ve vztahu k trestnému činu podle § 226 odst. 3 tr. zákoníku. Na část právní věty, že „Korupční jednání, ať již ve formě aktivního poskytnutí, nabídnutí nebo slibu úplatku, nebo ve formě pasivního přijetí úplatku či jeho slibu nebo nabídky, je třeba ve veřejné i v soukromé sféře postihovat primárně ustanoveními o úplatkářství podle § 331a § 332 tr. zákoníku.“, je třeba nahlížet, byť může prima facie vyznívat jako obecně platná, v kontextu tohoto daného rozhodnutí ve vztahu k trestnému činu podle § 226 odst. 3 tr. zákoníku. Nadto lze poznamenat, že názor vyjádřený v této právní větě nevylučuje pro všechny možné situace, aby byla použita konkurující, speciální skutková podstata, dopadá-li na konkrétní případ, resp. aby bylo korupční jednání v souvislosti se zadáním veřejných zakázek, veřejných soutěží či veřejných dražeb posouzeno podle § 256 odst. 3, resp. 4 tr. zákoníku, a nikoliv podle § 331 tr. zákoníku. ...“

3.6 Podplacení

Podplacením dle § 332 trestního zákoníku je situace, při které pachatel, ať už sám, či prostřednictvím jiné osoby poskytne, nabídne, slíbí úplatek jiné osobě v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu, anebo tak učiní v souvislosti s podnikáním svým anebo jiné osoby.

„Podstatou jednání pachatele trestného činu podplacení podle § 332 TrZ je jeho záměr dosáhnout poskytnutým, nabídnutým nebo slíbeným úplatkem toho, aby osoba, která obstarává věci obecného zájmu (tj. podplácená osoba), vyhověla požadavku pachatele (srov. TR NS 74/2011-T 1374.).

Osoba, které je poskytnut, nabídnut nebo slíben úplatek, může být jednak osoba obstarávající věci obecného zájmu, ale též prostředník mezi pachatelem a touto osobou, nejde však o osobu, která má pouze intervenovat. Obdobně je tomu i u poskytnutí, nabídnutí nebo slíbení úplatku v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného.“²⁰

Co se rozumí poskytnutím, nabídkou či slíbením úplatku lze odkázat na výklad k ustanovením viz shora. Pachatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba. Úplatkem nemusí být finanční prostředky, či materiální hodnoty, ale i jiná výhoda či protislužba. V případě nabídky či slibu úplatku není potřeba, aby uplácený úplatek přijal. K pachatelovu zavinění je u trestného činu podplacení vyžadován úmysl – pachatel jedná se záměrem získat pro sebe či pro jinou osobu neoprávněné výhody v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu.²¹

Vyšší trestní sazba hrozí pachateli, který poskytne, nabídne či slíbí úplatek v souvislosti s obstaráním věci obecného zájmu či s podnikáním úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvláště závažný následek (např. bezdůvodné prohlášení konkurzu na majetek jiného podnikatele), anebo takové jednání směřuje vůči úřední osobě. Pokud takto jedná vůči úřední osobě, nemusí vědět, že se jedná o úřední osobu, ale musí však vědět, že podplácené osobě je svěřena pravomoc ve věci.²²

Trestného činu úplatkářských trestných činů, (tedy těch, které jsou v trestní zákoníku uvedeny v § 331 – 334), se může dopustit i právnická osoba, jak mj. judikoval Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí, ve kterém se rovněž věnoval tomu,

²⁰ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 3166 - 3170.

²¹ Viz tamtéž.

²² Viz tamtéž.

jakou povahu má mít neoprávněná výhoda, aby bylo možné konstatovat, že se jedná o úplatek:

„... Poskytovatelem či příjemcem úplatku u úplatkářských trestných činů může být právnická osoba. Pokud jde o okruh uplácených osob ve smyslu § 334 odst. 1 TrZ, náleží k nim též právnické osoby nebo jejich organizační složky. Člení-li se právnická osoba na organizační složku nebo jednotku, která nemá právní subjektivitu, jde o zvýhodnění právnické osoby...

... Neoprávněnost výhody ve smyslu § 334 odst. 1 TrZ spočívá v účelu, který pachatel zamýšlí dosáhnout a který se může týkat též ovlivnění působnosti konkrétního subjektu v záležitosti, která je předmětem zájmu pachatele. Pro závěr o tom, že jde o úplatek, není rozhodující jeho formální označení (např. jako sponzorský dar), ale jeho skutečná povaha ve spojení se sledovaným účelem...“²³

3.7 Nepřímé úplatkářství

Skutkovou podstatu trestného činu nepřímé úplatkářství dle ust. § 333 trestního zákoníku naplní ten, kdo sám či prostřednictvím jiné osoby žádá, dá si slíbit či přijme úplatek za to, že bude působit svým vlivem, anebo prostřednictvím jiné osoby na výkon pravomoci úřední osoby. Trestné rovněž je, pokud tak již pachatel učinil. Dále pak je podle tohoto ustanovení trestné, pokud pachatel sám či prostřednictvím jiné osoby v souvislosti s působením na výkon pravomoci úřední osoby, poskytne, nabídne či slíbí úplatek jinému.

Objekt tohoto trestného činu postihuje úplatné působení výhradně na výkon pravomoci úřední osoby a směřuje vůči méně rozvinutým formám úplatkářství. Pachatelem může být právnická i fyzická osoba, nepřímého úplatkářství se může dopustit kdokoli, kdo je trestně odpovědný. K dokonání trestného činu postačí, že pachatel žádá či přijme úplatek za to, že vykonal intervenci o úplatek. Není však potřeba, aby pachatel opravdu intervenoval u úřední osoby. Pokud tak však učinil, lze to hodnotit jako okolnost zvyšující závažnost trestného činu. Pokud pachatel přijme či žádá úplatek za to, že bude intervenovat úřední osoby v souvislosti

²³ Usnesení Nejvyšší soud, 7 Tdo 746/2016, www.nssoud.cz.

s výkonem její pravomoci, aniž by však o tom úřední osoba věděla, dopouští se trestného činu nepřímého úplatkářství. Ke znaku „svým vlivem“ je třeba vykládat tak, že pachatel bude působit na úřední osobu přímo. Znak „výkon pravomoci úřední osoby“ se odvíjí od pravomoci úřední osoby, tj. autoritativního způsobu rozhodování o právech a povinnostech jiných osob. Používá pravomoci nesouvisí výhradně s vlastní rozhodovací činností, ale rovněž i přípravy rozhodnutí, ale i zajištění výkonu takového rozhodnutí. K subjektivní stránce je vyžadován úmysl, který musí směřovat k ovlivnění výkonu pravomoci úřední osoby, pachatel musí být rozhodnutý působit na výkon pravomoci úřední osoby v zájmu osoby, od níž úplatek přijal. Je přitom nepodstatné, jestli poté co úplatek požadoval či přijal, pachatel od svého záměru upustil.²⁴

„Pokud pachatel přijme nebo žádá úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci úřední osoby, avšak jedná bez součinnosti s úřední osobou, dopouští se trestného činu nepřímého úplatkářství podle § 333. Jestliže však úplatek přijímá nebo žádá v součinnosti s úřední osobou a pro ni, dopouští se účastenství na trestném činu přijetí úplatku podle § 24 odst. 1, § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) nebo odst. 4 písm. b), popř. § 331 odst. 2, odst. 3 písm. b) nebo odst. 4 písm. b). Jestliže pachatel přijme nebo žádá úplatek pro osobu, která není úřední osobou, ale obstarává věci obecného zájmu, sám však takové věci neobstarává, dopouští se účastenství na trestném činu přijetí úplatku podle § 24 odst. 1, § 331 odst. 1 nebo 2.

Pro rozlišení trestného činu podplacení podle § 332 a trestného činu nepřímého úplatkářství podle § 333 je rozhodující i okolnost, komu je úplatek určen, tedy zda prospěch z úplatku je určen tomu, kdo má o věci rozhodovat (§ 332), nebo zda je určen tomu, kdo má svým vlivem působit na výkon pravomoci úřední osoby (§ 333).“²⁵

3.8 Porušení povinnosti při správě cizího majetku

Skutkovou podstatu trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku dle ust. § 220 trestního zákoníku naplní ten, který poruší svojí povinnost opatrovat

²⁴ RŮŽIČKA Miroslav. § 333 (Nepřímé úplatkářství). In: RŮŽIČKA Miroslav: Komentář. (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2022-11-15). ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI.

²⁵Viz tamtéž.

anebo spravovat cizí majetek, přičemž tato povinnost mu buď byla uložena zákonem, anebo ji smluvně převzal a zároveň takovým jednáním způsobí jinému škodu nikoliv malou.

Objektem tohoto trestného činu jsou majetková práva a ochrana dopadá na zvláštní vztah důvěry mezi osobou, která vlastní majetek a tím, kdo má povinnost jej opatrovat či spravovat. Podstatou trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku je jednání, jímž vzniká škoda na cizím majetku, není však nutné, aby se pachatel takovým jednáním obohatil, jako je tomu např. u trestného činu zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku. Škodu je třeba chápat jako újmu, jež nastala a projevuje se zmenšením majetku poškozeného, či nedostatkem přírůstku na něm, a je vyjádřitelná v penězích. Škodu však nepředstavují nutné výdaje z opatrovaného majetku, jako např. placení daní, placení závazků. Vznik škody musí být v příčinné souvislosti s pachatelovým porušením povinnosti vztahující se k cizímu majetku. Škodou nikoliv malou se rozumí škoda dosahující nejméně 50 000 Kč.²⁶

Ze zákona uloženou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek je v různých odvětvích. Ve vztahu k předmětu této práce stojí především za zmínku taková povinnost u „*zaměstnance nebo vedoucího zaměstnance ve vztahu k majetku jeho zaměstnavatele [§ 301 písm. d) a § 302 písm. g) ZPr] – srov. též R 25/2008. To platí i ve vztahu k zaměstnanci, který je v pracovním (služebním) poměru ke státu, resp. ke státnímu orgánu, nebo je zaměstnancem krajské či obecní samosprávy a jemuž je svěřeno hospodaření s majetkem státu, kraje či obce.*“²⁷

Trestní odpovědnost fyzické osoby lze dovodit např. za situace, ve které takto poruší povinnost opatrovat či spravovat cizí majetek člen statutárního orgánu právnické osoby, či pracovník právnické osoby, a to ve vztahu k cizímu majetku,

²⁶ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2181 - 2201

²⁷ Tamtéž.

jenž byl této právnické osobě svěřen do opatrování, např. u organizační složky státu, která hospodaří s majetkem České republiky.²⁸

Jako příklad porušení povinnosti při správě cizího majetku v souvislosti s nezákonnou manipulací s veřejnou zakázkou lze citovat z usnesení Nejvyššího soudu²⁹: *„Z rozhodných skutkových zjištění popsaných ve výroku o vině v rozsudku soudu druhého stupně a v jeho následném odůvodnění ... vyplývá jednoznačný závěr, že obviněný jako starosta obce XY úmyslně porušil povinnosti vyplývající zejména z § 38 odst. 1 ZO, jakož i z dalších ustanovení uvedeného zákona o obcích, jak bylo uvedeno shora. Obviněný tak jednal, ač si byl vědom porušení zmíněných zákonných povinností. Byl si velmi dobře vědom toho, že uzavřel za obec smlouvu o dílo, která pro ni byla nevýhodná, neboť cena díla byla navýšena minimálně o 3 002 466 Kč oproti nejvýhodnější vysoutěžené nabídce. Obviněný si byl dobře vědom toho, že uzavřel smlouvu o dílo se subjektem, který vůbec nepodal přihlášku do zadávacího řízení o veřejnou zakázku, proto nemohl zvítězit v této veřejné soutěži, v níž cena byla rozhodujícím kritériem, naopak uzavřel smlouvu o dílo se subjektem, který nejen, že nesplňoval podmínky účasti v zadávacím řízení, ale ani se jej reálně neúčastnil. Navíc obviněný coby zástupce veřejného zadavatele uzavřel úplatnou smlouvu o dílo na základě takto zmanipulovaného zadávacího řízení, tedy zadal veřejnou zakázku subjektu, který nezvítězil a za výrazně vyšší cenu, než byla cena vítězná. Za této situace, kdy všechny podstatné informace obviněný dobře znal (byl si jich dobře vědom), věděl, že nutně obec coby veřejného zadavatele zaváže k plnění navýšenému o více než 3 miliony, ač mohl a měl dosáhnout ceny o tuto částku nižší, směřuje jeho jednání ke způsobení této škody na majetku obce.“*

Vyšší trestní sazba hrozí pachateli, který má zvláště uloženu povinnost hájit zájmy poškozeného (z pachatelova postavení, ať již pracovního, funkčního nebo služebního nebo z jiného právního vztahu vyplývá, že jeho hlavním úkolem je péče o zabezpečování a ochranu zájmů poškozeného), způsobí porušením povinnosti

²⁸ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2181 - 2201

²⁹Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.10.2021, č.j. 5 Tdo 913/2021, www.nssoud.cz.

značnou škodu (alespoň 1 000 000 Kč), anebo škodu velkého rozsahu (nejméně 10 000 000 Kč).³⁰

3.9 Legalizace výnosů z trestné činnosti

Trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 trestního zákoníku se dopustí ten,

- 1) kdo ukryje, na sebe nebo na jiného převede, přechovává nebo užívá věc, která je výnosem z trestné činnosti na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, přičemž pachatelem tohoto trestného činu může být i sám pachatel zdrojového trestného činu,
- 2) kdo takovou věc přemění v úmyslu umožnit jinému, aby unikl trestnímu stíhání, trestu nebo jinému opatření, kdy zde bude trestný pachatel odlišný od pachatele zdrojového trestného činu, v tomto případě se jedná vlastně o pomoc ve smyslu § 24 odst. 1 písm. c), jež je povýšena na pachatelství, když pachatel se snaží navodit dojem, že věc byla nabyta v souladu se zákonem,
- 3) kdo se ke spáchání takového trestného činu spolčí.

Trestného činu se rovněž dopustí ten, kdo zastírá (utahuje, zkresluje) původ věci, která je výnosem z trestné činnosti na území České republiky či v cizině. Tím se především rozumí tzv. „praní špinavých peněz“, ale nejenom peněz samotných, ale i dalších věcí a majetkových hodnot. Zastírat lze skutečnou povahu, umístění, pohyb, nakládání s věcí, vlastnických nebo jiných práv k ní. Trestného činu se dále dopustí ten, kdo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu takové věci, tedy směřuje k tomu, aby výnos z trestné činnosti mohli použít pachatelé či jiné osoby ve svůj prospěch a aby trestná činnost nemohla být odhalena. Podle tohoto ustanovení bude také trestný pachatel, který se ke spáchání tohoto trestného činu spolčí.

³⁰ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2181 - 2201

Ve všech shora uvedených alternativách se jedná o úmyslný trestný čin. Pachatelem může být jak fyzická, tak právnická osoba.³¹

Zákon dále stanoví například přísnější trestní sazby pro pachatele, který spáchá takový čin ve vztahu k věci pocházející ze zločinu, ve vztahu k věci, která má větší hodnotu, nebo takovým činem získá pro sebe či jiného větší prospěch, spáchá takový čin jako člen organizované skupiny.

3.10 Poškození finančních zájmů Evropské unie

Trestného činu poškození finančních zájmů Evropské unie (dále jen EU) dle § 260 se dopustí ten, kdo:

- 1) vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé (neodpovídající skutečnosti), nesprávné nebo neúplné doklady (jakýchkoliv listin, jejichž předložení je nutné pro získání finančních prostředků z EU),
- 2) uvede výše uvedené údaje,
- 3) zatají doklady nebo údaje (zamlčí podstatné skutečnosti),

a tím umožní neoprávněné použití nebo zadržování finančních prostředků, zmenšení zdrojů či majetku, pocházejících či pořízených z rozpočtu EU si rozpočtů spravovaných EU.

Trestného činu se rovněž dopustí ten, kdo neoprávněně použije finanční prostředky z rozpočtu EU či rozpočtů spravovaných EU, majetek pořízený z rozpočtu EU nebo rozpočtu spravovaných EU, nebo zmenší zdroje takového rozpočtu.

Pachatelem trestného činu může být jak fyzická, tak právnická osoba. Z hlediska zavinění je u tohoto trestného činu vyžadován úmysl. Trestný čin je dokonán již v momentě, kdy pachatel vytvoří možnost, aby shora uvedeným jednáním nastal poruchový následek, aniž by k poruše došlo.³²

Přísněji trestný bude pachatel, který shora uvedeným jednáním způsobí větší, značnou škodu, spáchá takový čin jako člen organizované skupiny či jako osoba,

³¹ Viz tamtéž, s. 2152 - 2161

³² ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2644 - 2656

kteřá má zvlášť uloženu povinnost hájit zájmy Evropské unie. Nejpřísněji bude trestný pachatel, který svým činem způsobí škodu velkého rozsahu.

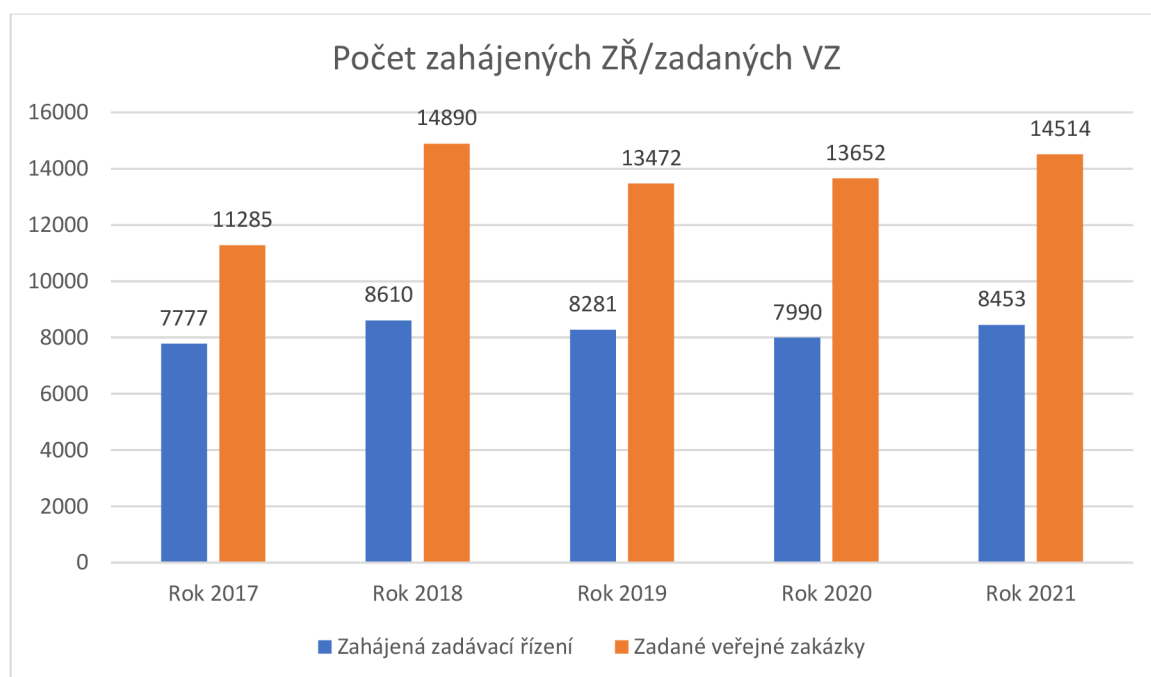
4. Statistická analýza

V této kapitole jsou prezentována data týkající se zahájených zadávacích řízení a zadaných veřejných zakázek obecně a dále je zpracována analýza stavu a vývoje stávající situace trestné činnosti ve sledované oblasti, tedy statistika vážící se k trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek a její hodnocení v čase.

4.1 Obecná statistika

Pro představu je nejprve předložena statistika týkající se zahájených zadávacích řízení a zadaných veřejných zakázek obecně, kdy byla použita data z výročních zpráv o stavu veřejných zakázek v České republice za roky 2017 – 2021 Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Graf 1 Počet zahájených ZŘ/zadaných VZ v letech 2017 - 2021

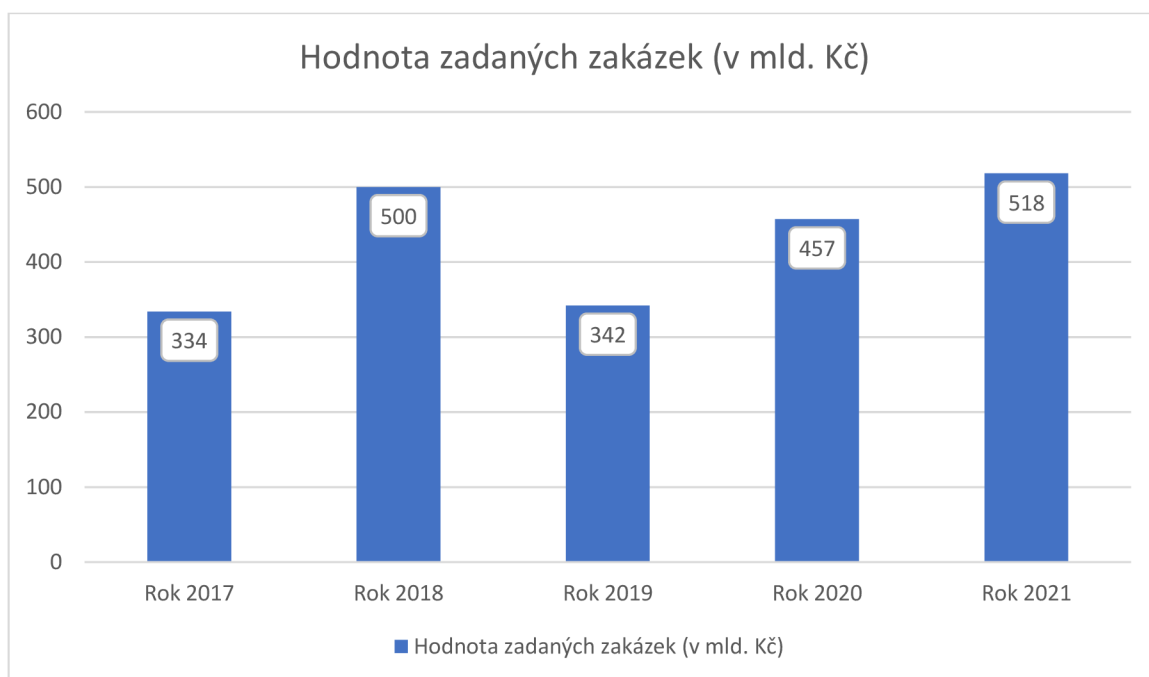

Zdroj: Portál VZ, výroční zprávy za roky 2017 – 2021³³

K výše uvedenému grafu je třeba poznamenat, že v zahájeném zadávacím řízení může být veřejné zakázka zadána po částech, proto je tato hodnota vyšší.

³³Výroční zprávy o stavu veřejných zakázek - Portál o veřejných zakázkách. Start - Portál o veřejných zakázkách [online]. Copyright © 2023 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/vyrocní-zpravy-a-souhrnne-udaje-o-verejnych-zakazkach/vyrocní-zpravy-o-stavu-verejnych-zakazek/>

Graf 2 Hodnota zadaných zakázek (v mld. Kč) v letech 2017 - 2021

Zdroj: Portál VZ, výroční zprávy za roky 2017 – 2021

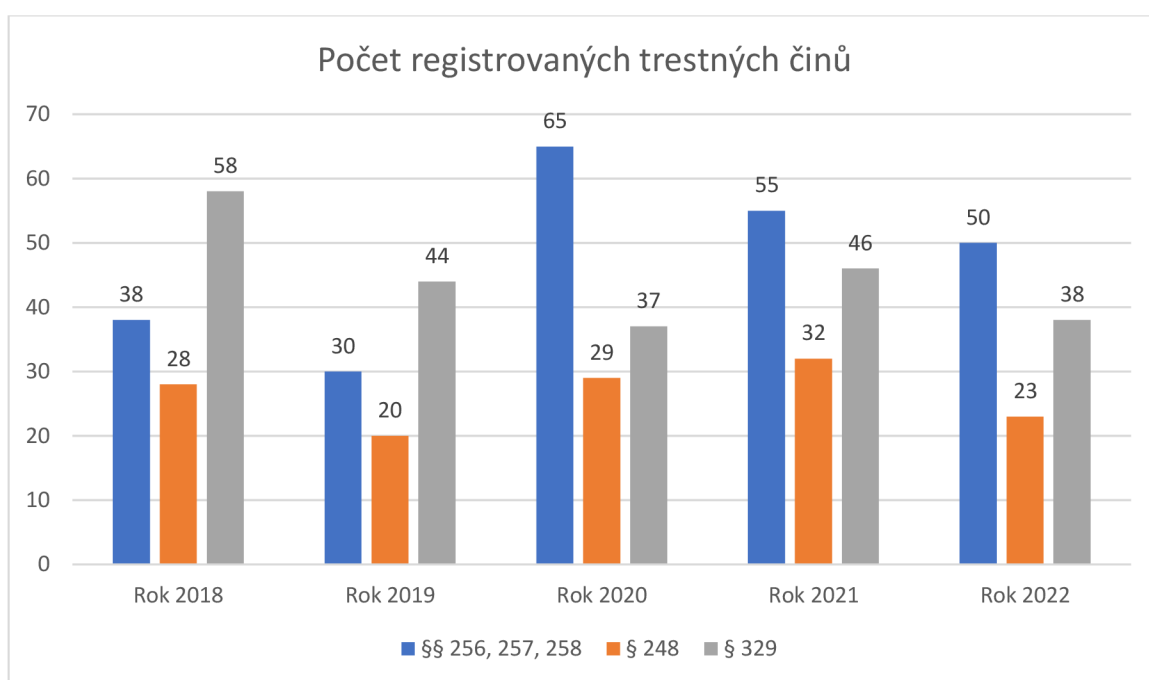
Z výše uvedeného grafu je patrné, že v České republice byly za roky 2017 – 2021 zadány veřejné zakázky v řádech stovek miliard Kč. Výroční zpráva za rok 2022 nebyla v době zpracování této práce publikována, takže nemohla být data za toto období do této práce zahrnuta.

4.2 Statistická analýza Policie České republiky

Dále jsou zpracovány statistiky Policie ČR za roky 2018 - 2022, ve kterých jsou uvedena týkající počtu registrovaných trestných činů a jejich objasňenosti.

Co se týče registrovaných trestných činů, tvoří ty, u kterých lze dovozovat souvislost s veřejnými zakázkami z celkového objemu pouze nepatrnou část. Pro ilustraci, v roce 2021 činil celkový počet evidovaných trestných činů 153 233, přičemž počet registrovaných trestných činů kvalifikovaných dle §§ 248, 256, 257, 258 a 329 byl 133.

Graf 3 Počet registrovaných trestných činů

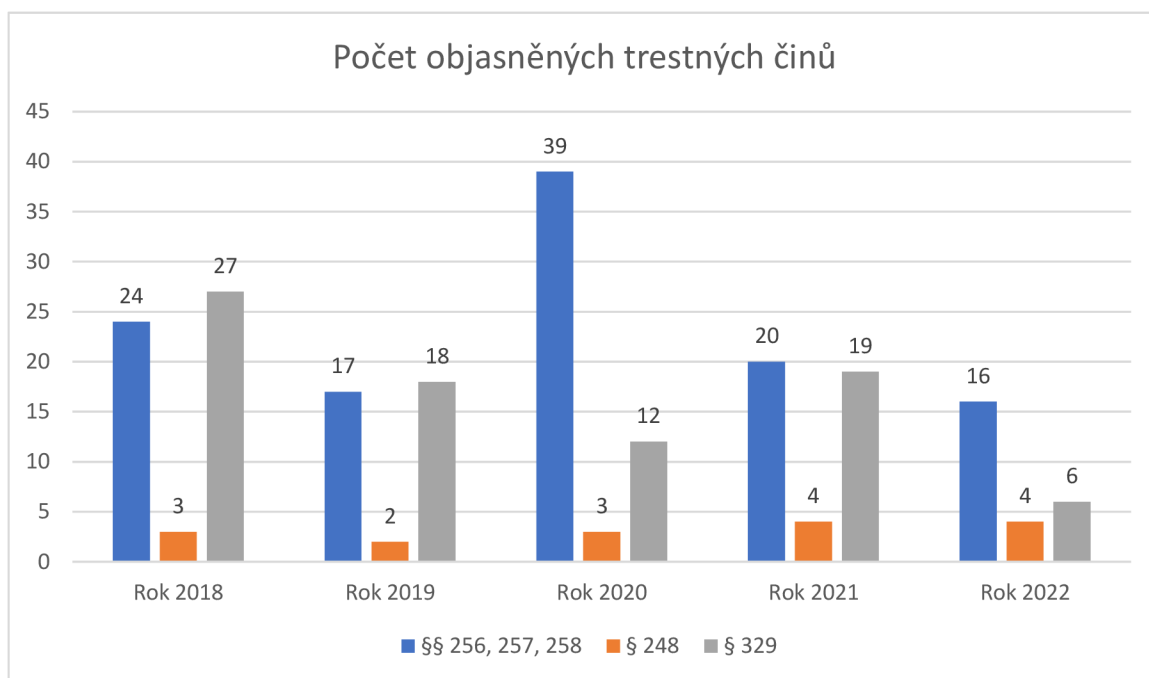

Zdroj: Policie České republiky, statistické přehledy kriminality za roky 2018 – 2022³⁴

Dále je uvedena objasňenost u jednotlivých trestných činů za předmětné období.

³⁴Kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Graf 4 Počet objasněných trestných činů

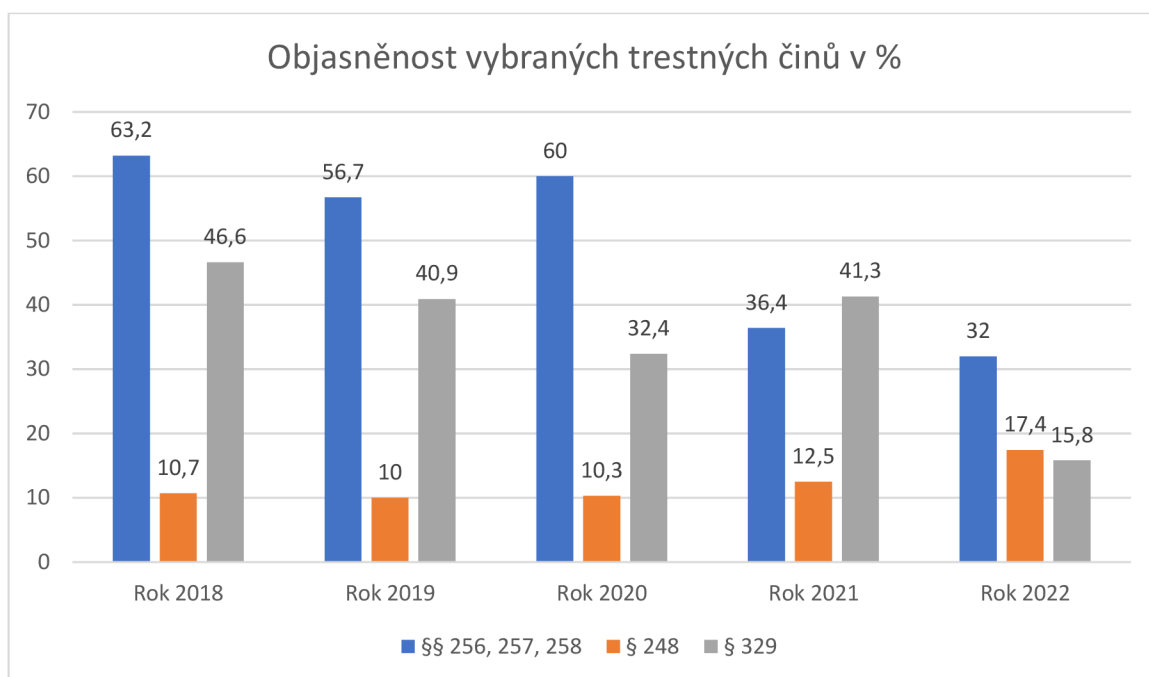
Zdroj: Policie České republiky, statistické přehledy kriminality za roky 2018 – 2022³⁵

Nejméně objasněných skutků je u trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 tr. zákoníku, kdy se každoročně jednalo jen o několik případů.

Dále je uvedena objasňenost zkoumaných trestných činů v procentuálním vyjádření.

³⁵Kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Graf 5 Objasněnost v procentuálním vyjádření

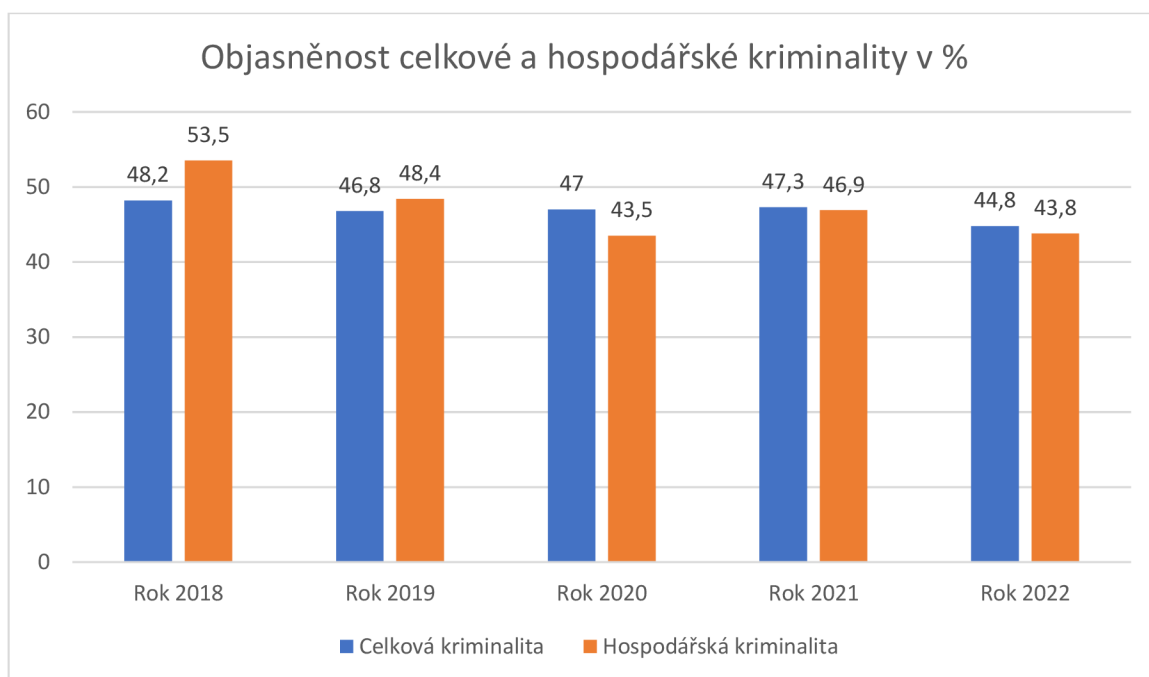

Zdroj: Policie České republiky, statistické přehledy kriminality za roky 2018 – 2022³⁶

Jak je patrné z výše uvedeného grafu, nejnižší objasněnosti je stabilně dosahováno u trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 tr. zákoníku. U trestných činů zjednání výhody a pletichy při zadání veřejné zakázky, veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži dle § 257, a pletichy při veřejné dražbě dle § 258, bylo dosahováno za roky 2018 až 2020 poměrně vysoké objasněnosti kolem 60 procent, načež od roku 2021 následoval propad téměř o polovinu.

³⁶Kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Graf 6 Celková objasněnost pro ilustraci

Zdroj: Policie České republiky, statistické přehledy kriminality za roky 2018 – 2022³⁷

Až na objasněnost u trestného činu dle § 248 porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže se objasněnost dalších zkoumaných trestných činů dle § 256 zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, dle § 257 pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži, dle § 258 pletichy při veřejné dražbě výrazně neodlišuje od objasněnosti celkové a hospodářské kriminality. U trestného činu dle § 248 porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže je však třeba mít na paměti, že se jedná každoročně o několik málo skutků, proto tyto hodnoty nemusí být zcela relevantní.

Po prostudování předmětných statistik lze uvést několik poznámek.

Statistika vede společně hodnoty k trestným činům dle § 256 zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě, dle § 257 pletichy

³⁷Kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži, dle § 258 pletichy při veřejné dražbě.

Je třeba směřovat výtku proti statistickým údajům vztahujícím se k § 248 porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže. Zde jsou souhrnně vedena všechna data, ačkoliv tento paragraf obsahuje zcela odlišné skutkové podstaty. Skutková podstata dle prvního odstavce dopadá na nekalosoutěžní jednání, druhý odstavec se týká kartelových dohod, kdy však jenom skutková podstata dle aliny druhé se týká veřejných zakázek.

K § 329 zneužití pravomoci úřední osoby pak lze uvést, že podle tohoto ustanovení je kvalifikováno jednání např. policisty, který změří řidiče překračujícího nejvyšší povolenou rychlost, a tento přestupek řádně nezaeviduje, ale nemusí tak být zásadně postiženo jednání vrcholného představitele státní organizace při zjednání výhody při zadání veřejné zakázky a braním úplatku, protože takový pachatel nemusí být v postavení úřední osoby (v daném případě není ve vrchnostenském postavení).

Ze shora uvedených důvodů lze doporučit, aby policejní statistiky více rozlišovali uvedená jednání. Takový postup je např. běžný u trestného činu krádeže, kdy policejní statistiky jen u jednoho z typů krádeží, krádeží vloupáním rozlišují krádeže vloupáním do restaurací a hostinců, krádeže vloupáním do ubytovací objektů, krádeže vloupáním do kiosků, krádeže vloupání do pokladen a pancéřových skříní, krádeže vloupání do jídelen, závodních kuchyní a stravovacích zařízení, atd. Tyto statistiky pak poskytují věrnější obraz skutečnosti.

Další poznámka se vztahuje k vysoké latenci zkoumané trestné činnosti, která ovlivňuje počet registrovaných a objasněných skutků, kdy lze předpokládat, že dané hodnoty jistě nepostihuje faktický stav, tedy počet spáchaných skutků, ale pouze ty, které se podařilo zachytit Policií ČR.

Na závěr si v této souvislosti dovolím postřeh ze svojí praxe. Statistiky nijak nerozlišují mezi např. významným případem s účastí organizované skupiny a případem, kde se podařilo zadokumentovat pouze skutkově a právně jednoduché jednání jedné osoby. Proto např. případ, který aktuálně vyšetřuji, a kde je devět

obviněných a vyžadoval stovky hodin práce, bude statisticky stejně hodnotný, jako ten, který byl oproti tomu skutkově i právně výrazně jednodušší.

Po prezentaci a vyhodnocení shora uvedených statistiky lze z výše uvedených důvodů konstatovat, že policejní statistiky umožňují pouze hrubou představu o dané kriminalitě a pro zjištění přesnějšího obrazu kriminality v oblasti veřejných zakázek by bylo vhodnější projít jednotlivé trestní spisy týkající se jednotlivých skutků či například provést anonymní dotazníkové šetření u zástupců dodavatelů v určitých odvětvích (stavebnictví, IT, atd.).

5. Hodnocení kriminalistických postupů

Trestnou činností spojenou se zadáváním veřejných zakázek lze popsat jako vztah dvou a více subjektů jednajících v rozporu se zákonem. Jednání samotné spočívá v nabídce, příslibu, uskutečnění výhody v něčí prospěch nebo v přijetí takového požadavku za odměnu, byť příslibenou. Trestná činnost v dané oblasti má zpravidla korupční charakter. U souvisejících trestných činů se v podstatě jedná o obchod, která je však z hlediska zákona nedovolený, chybí v něm však oběť (tou bývá obvykle veřejný rozpočet), všechny subjekty, které na nezákonné dohodě participují jsou trestné, jsou si toho vědomi, a proto má jejich jednání konspirační charakter, což vede k vysoké latenci a často k obtížnému vyčíslení škody.

Předmětem této kapitoly jsou možné typy způsobů páchaní trestné činnosti na sledovaném úseku z hlediska skutkové podstaty typických trestných činů a postupy, prostředky a opatření operativně pátrací činnosti využívané službou kriminální policie a vyšetřování při odhalování a dokumentování této trestné činnosti. V této souvislosti se rovněž kapitola zabývá pojmem a významem indikátorů k odhalování předmětné trestné činnosti.

5.1 Způsoby páchaní trestných činů

Lze konstatovat, že způsoby páchaní trestných činů spojených s veřejnými zakázkami bývají různé. Typické však bývají dohody mezi jednotlivými účastníky zadávacího řízení, dohody mezi zadavatelem a preferovaným dodavatelem, anebo pletichaření. Trestná činnost dále může mít těžiště před zveřejněním zadávacího řízení, např. stanovením kvalifikačních kritérií tzv. na míru preferovanému dodavateli, při rozhodování o předmětu veřejné zakázky. Další manipulace se zadávacím řízením může záležet již v jeho průběhu či zadání veřejné zakázky, nebo její realizace. Dále jsou uvedeny možné typy způsobu páchaní trestné činnosti na sledovaném úseku:

- 1) Pachatel závažným způsobem v rozporu se zákonem o veřejných zakázkách poruší závazná pravidla zadávacího řízení tím, že poruší zásadu transparentnosti, nebo zásadu rovného zacházení, nebo zákaz diskriminace.

- 2) Pachatel v souvislosti se zadáním veřejné zakázky v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch zjedná některému dodavateli přednost anebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů.
- 3) Pachatel se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky tím, že lstí nebo pohrůžkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení.
- 4) Pachatel se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky tím, že jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch, když se zdrží účasti v zadávacím řízení, anebo že sám žádá, přijme majetkový anebo jiný prospěch, za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení.
- 5) Pachatel se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky tím, že na základě dohody s jiným dodavatelem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu.³⁸

Ke shora naznačeným způsobům páčání lze uvést, že tyto v praxi bývají velmi rozličné a policejní orgán musí vždy zvolit efektivní postup odpovídající dané situaci.

5.2 Trestní oznámení

Trestní oznámení představuje zdroj informací o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl, je či bude spáchán trestný čin. Z trestního oznámení by měly být patrné náležitosti, které jsou uvedeny v § 59 odst. 4 tr. řádu. Tedy kdo oznámení podává, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, o osobních poměrech toho, na něhož je trestní oznámení podáno a o důkazech a o výši škody způsobené oznámeným trestným činem.

Podněty k prověřování lze obvykle rozdělit dle následujících kategorií³⁹:

- 1) Oznámení poškozených subjektů. Obvykle se jedná o oznámení od nespokojených účastníků zadávacího řízení, což však nesnižuje relevanci samotného podání. Podání poškozeného subjektu může obsahovat řadu

³⁸HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.(2016) Kriminálně-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9 s. 112

³⁹ Tamtéž s. 114 – 115.

důležitých informací, u kterých je nutné ověřit jejich pravdivost, případně je doplnit a stanovit další postup policejního orgánu. Pokud je dáno důvodné podezření ze spáchání trestného činu, je policejní orgán povinen sepsat záznam o zahájení úkonů trestního řízení.

- 2) Oznámení kontrolních orgánů. Taková oznámení představují podněty orgánů vykonávajících kontrolu jak na úseku veřejné správy, ale i týkající se hospodaření soukromých subjektů. Jedním z kontrolních orgánů je Nejvyšší kontrolní úřad, jehož postavení je zakotveno v Ústavě. Významné postavení je na úseku zadávání veřejných zakázek Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, jenž je ústředním orgánem státní správy ČR. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže má pravomoci na úseku ochrany hospodářské soutěže, dohlíží nad zadáváním veřejných zakázek a v monitoruje a koordinuje veřejnou podporu.
- 3) Oznámení občanů bývají problematická a odpovídají poznatkům odborných publikací zabývajících se odhalováním hospodářské kriminality. Oznámení občanů se v oblasti veřejných zakázek vyskytují zřídka a nebývají příliš konkrétní. Často jsou zprostředkovaná, z doslechu a bývají anonymní. Za takové oznámení oznamovatel považuje i novinový článek, ve kterém je uvedeno podezření ze spáchání trestného činu. Ačkoli tato oznámení nebývají konkrétní, je i tak na místě je řádně prověřit, provést lustrace, zajistit dokumentaci a poté zvolit další postup.
- 4) Ostatní druhy podnětů, mezi které patří anonymní oznámení, poznatky vyplývající z prověřování jiné trestné činnosti, nebo poznatky zveřejněné veřejnými sdělovacími prostředky. Cenné mohou být poznatky zjištěné z prověřování jiné trestné činnosti, a to nejen získané od informátora, ale především prostředky trestního řádu: odposlechem dle § 88 a 88a a sledováním osob věcí dle § 158d, tr. řádu. Není neobvyklé, že některý z členů organizované skupiny, zabývajících se manipulací s veřejnými zakázkami, se dopouští i jiné trestné činnosti, v rámci jejíhož prověřování mohou být získány významné poznatky. Nelze rovněž opomenout fundované reportáže, které do detailu popisují způsob páchaní trestné činnosti páchané organizovanými skupinami v různých oblastech života (korupce ve zdravotnictví, na ministerstvech atd.). Tyto informace je třeba

však pečlivě vyhodnocovat a to jednak s ohledem na odbornost autora a věrohodnost sdělovacího prostředku. Další úskalí lze spatřovat v tom, že informace jsou zveřejňované zpravidla ex-post a je tak ztížené nasazení shora citovaných operativně pátracích prostředků a opatření dle tr. řádu.

K výše uvedeným kategoriím lze souhrnně uvést, že je policejní orgán povinen všechna oznámení řádně a pečlivě posoudit a rozhodnout o dalším postupu.

Zde je rovněž na místě zmínit, kromě shora uvedených obecných náležitostí, které by měly vyplývat z výsledku oznamovatele dle § 59 odst. 4 tr. řádu, ještě další, které by neměly být opomenuty v rámci výsledku oznamovatele trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek. Oznamovatel by měl vylíčit informace ke svojí osobě, svému zaměstnání, zda s tímto zaměstnáním jeho oznámení souvisí, zda je znalý problematiky, které se oznámení týká; důvod, proč oznámení podává, měl by poskytnout svoje kontakty a rovněž by měl být dotázán, zda bude spolupracovat. K samotnému předmětu oznámení by pak měl být dotázán, zda informace o páčání trestného činu nabyl sám či zprostředkovaně, v jaké fázi je trestná činnost, která je předmětem oznámení, tedy zda proběhla, probíhá anebo je připravována. Rovněž by měl sdělit, kdy se o páčání trestné činnosti dozvěděl a podrobně popsat, jak je trestná činnost páčána. Oznamovatel by rovněž měl označit osobu podezřelého, zda jej zná osobně a sdělit na něj kontakty (mobilní telefon, mail), kde se osoba zdržuje, kde bydlí, jaká užívá vozidla, jaké má zvyky a jaké kontakty. Podle možností je dále vhodné, aby byl oznamovatel dotázán, zda ví, kde by se mohly nacházet stopy a důkazy prokazující trestnou činnost. Zde se může jednat o listinné stopy, např. zadávací dokumentace a podklady k ní, poznámky podezřelého, o možných svědcích trestné činnosti, či digitální, elektronické důkazy, tedy kde jsou uloženy počítače, mobily apod.⁴⁰

Výše uvedené informace může následně policejní orgán využít při volbě nástrojů dle trestního řádu, které jsou předmětem další podkapitoly.

⁴⁰HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.(2016) Kriminálně-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9 s. 118.

5.3 Operativně pátrací činnost policejního orgánu a indikátory

Policejní orgán, který šetří (zpravidla podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky), prověřuje (po zahájení úkonů trestního řízení dle tr. řádu) a vyšetřuje získává informace vlastní operativně pátrací činností, při které může využít analýzu indikátorů.

Operativně pátrací činnost policejního orgánu je možné definovat jako postup policistů zařazených na některém z útvarů či organizačních článků služby kriminální policie a vyšetřování, při získávání poznatků o trestné činnosti zpravidla utajovaným způsobem a za použití prostředků operativně pátrací činnosti v souvislosti s předcházením, vyhledáváním, odhalováním a objasňováním trestných činů.⁴¹

Smyslem operativně pátrací činnosti je získání operativní informace, což je informace o způsobu spáchání trestného činu, o účasti osob na spáchání trestného činu, o škodě, případně dalších okolnostech souvisejících s trestným činem. K tomuto jsou využívány postupy a prostředky operativně pátrací činnosti:

- a) Podpůrně operativně pátrací prostředky, které specifikuje zákon o Policii České republiky v § 72, jedná se o informátora, krycí prostředky, zabezpečovací techniku, zvláštní finanční prostředky.
- b) Operativně pátrací prostředky, které jsou uvedeny v § 158b trestního řádu. Podle tohoto ustanovení je mj. policejní orgán oprávněn v řízení o úmyslném trestném činu používat operativně pátrací prostředky, kterými se rozumí předstíraný převod, sledování osob a věcí, použití agenta.
- c) Odposlechy dle § 88 a ust. § 88a zák. č. 141/1961 Sb., trestní řádu. Dle ust. § 88 tr. řádu je-li vedeno trestní řízení pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 trestního zákoníku, zjednání výhody při

⁴¹Pokyn policejního prezidenta č. 15/2016, o operativně pátrací činnosti a zřizování pracovních týmů a pracovních skupin

zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 trestního zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 trestního zákoníku, pletichy při veřejné dražbě podle § 258 trestního zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku, může být vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení. Je zřejmé, že odposlech může být nařízen v případech trestné činnosti na úseku veřejných zakázek, a informace zjištěné v rámci tohoto odposlechu mohou být následně využity i pro potřeby finančního šetření.

Obecně lze říci, že informace zjištěné skrytým prověřováním dle § 88, 88a a 158b, bývají nejhodnotnější.

Indikátory jsou informace o neobvyklých situacích, které mohou signalizovat informace o podezření z páčání trestné činnosti či její přípravy. Jádrem indikátorů o latentní hospodářské kriminality jsou odchylky od obvyklého ekonomického jevu, nebo jeho zvláštnosti vzniklé možným zásahem pachatele. V oblasti procesu zadávání veřejné zakázky mohou vzbuzovat podezření informace o porušení zásady transparentnosti, rovného zacházení či porušení zákazu diskriminace, o zjednání přednosti, opatření prospěchu, výhodnějších podmínek, o komunikaci mezi možnými dodavateli. Informace se pak mohou vztahovat k různým úsekům zadávání veřejných zakázek:⁴²

- 1) Rozhodnutí o potřebě předmětu zakázky, kdy indikátory mohou být např. (informace o komunikaci mezi osobami na straně zadavatele a potencionálních dodavatelů veřejné zakázky, účast na jednáních o předmětu, kritériích a ceně připravované veřejné zakázky osoby možného dodavatele, schválení nepotřebného předmětu veřejné zakázky.
- 2) Zpracování zadávací dokumentace, kdy indikátor může představovat porušení zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Zpracování dokumentace se např. účastní u zadavatele

⁴²HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.(2016) *Kriminalisticko-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek*. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9, s. 122 a násl.

osoby z řad možných dodavatelů nebo jim osoby blízké, či tyto osoby dokonce zadávací dokumentaci zpracovaly.

- 3) Vyhlášení a průběh zakázky, kdy samotným indikátorem může být např. odrazování od účasti na veřejné zakázce zástupcem zadavatele, který jedná ve prospěch některého z účastníků zadávacího řízení.
- 4) Zadání veřejné zakázky, kdy např. není vyloučen účastník, ačkoliv nesplňoval podmínky.
- 5) Samotné uzavření smlouvy, kdy např. zadavatel nevzal v úvahu námitku kteréhokoli uchazeče v souvislosti se zadáním veřejné zakázky.

5.4 Postup policejního orgánu

Postup policejního orgánu při odhalování a objasňování trestné činnosti na úseku veřejných zakázek je možné rozdělit na fázi před zahájením úkonů trestního řízení, kdy probíhá šetření dle zákona o Policii České republiky a fázi trestního řízení, která sestává z prověřování a vyšetřování.

Ve fázi šetření policejní orgán získává poznatky např. o podezření z předmětné trestné činnosti. Může se jednat o přijímání trestního oznámení, o policejní šetření atd. Smyslem postupu v této fázi je odhalení a získání relevantního poznatku o podezření z trestné činnosti při zadávání veřejné zakázky, přičemž toto šetření by mělo být vedeno tak, aby se o něm nedozvěděl podezřelý. V této fázi např. volí mezi následujícími postupy:⁴³

- Přímé pozorování a typování nestandardních jevů, sledování indikátorů,
- Získávání informací od informátora či od spolupracujícího subjektu veřejné správy (skrytě).
- Zjišťování a analýza neobvyklých činností osob na straně zadavatele, nebo dodavatele.
- Analýza veřejných zdrojů.

Po zahájení úkonů trestního řízení dle § 158 odst. 3 tr. řádu musí policejní orgán vyhodnotit počáteční situaci, tedy v jaké fázi je trestná činnost, zjistit informace

⁴³HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.(2016) *Kriminalisticko-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek*. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9, s. 132 a 133.

k podezřelým osobám, k dalším zájmovým osobám (svědkům, konzultantům, spolupracovníkům), k místům, kde se podezřelí scházejí, k jejich dopravním prostředkům, ke komunikačním prostředkům a k trestně právnímu posouzení skutkové podstaty trestného činu. Podle toho policejní orgán zvažuje, jaké důkazní prostředky bude opatřovat a kdy tak bude činit.⁴⁴

Typickými počátečními úkony ve fázi prověřování bývají v případě probíhající trestné činnosti bývá nasazení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dle § 88 a 88a tr. řádu a sledování osob a věcí podle § 158dtr. řádu. Ve své podstatě jde o to zjistit co nejvíce informací prokazujících trestnou činnost, tedy k potvrzení styků a komunikace mezi osobou z řad dodavatele a potencionálních uchazečů.

Pakliže trestná činnost již proběhla, policejní orgán vyžaduje informace a podklady od zadavatele veřejné zakázky, od účastníků zadávacího řízení, provádí výslechy podezřelých a svědků, dále provádí domovní a osobní prohlídky, prohlídky jiných prostor a pozemků.

Ve fázi vyšetřování, která začíná zahájením trestního stíhání dle ust. § 160 odst. 1 tr. řádu se činnost policejního orgánu odvíjí od předmětu sděleného obvinění, tedy od jednotlivých skutků a obviněných, kterým jsou tyto skutky kladeny za vinu. Cílem této fáze je shromáždit, zkoumat a hodnotit důkazy o otázkách, které jsou předmětem dokazování. Typickými stopami mohou být jednak materiální stopy (listinné důkazy, nosiče informací, jiné věcné důkazy) a stopy ve vědomí lidí.⁴⁵

S ohledem na probíhající elektronizaci veřejné správy nejčastějšími věcnými stopami bývají převážně ty v digitální podobě. Tyto mohou být uloženy na hard discích, počítačích, USB flash discích, mobilních telefonech. Z těchto nosičů pak lze zjistit informace např. o úpravách zadávací dokumentace dodavatelem, o komunikaci mezi osobami z řad zadavatele a dodavatele atd.

⁴⁴HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.(2016) *Kriminalisticko-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek*. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9, s. 134 a 135.

⁴⁵ Tamtéž, s. 138 – 144.

Významné však mohou být i stopy obsažené ve vědomí lidí. Výslechem svědků se lze např. dozvědět od kolegů osoby obviněného, že jim byly z jeho strany činěny nabídky korupčního charakteru, pokud se s ním budou na straně zadavatele podílet k nezákonné manipulaci s veřejnou zakázkou atd.

Na konec této kapitoly je nutné konstatovat, že detailní vhled do postupů policejního orgánu při šetření, prověřování a vyšetřování trestné činnosti na úseku veřejných zakázek by vydal na samostatnou diplomovou práci. V této kapitole tak byl prezentován toliko jejich základní nástin.

Dále je třeba zdůraznit, že v rámci těchto postupů ve fázi prověřování a vyšetřování by policejní orgán měl zjišťovat informace k finančnímu šetření, které je předmětem následující kapitoly.

6. Finanční šetření

V této části práce je vysvětlen samotný pojem finanční šetření, jeho význam a dále jsou představeny možnosti mapování finančních toků neboli prostředků pocházejících z trestné činnosti v dané oblasti.

6.1 Finanční šetření a jeho význam v rámci trestního řízení

Na úvod této kapitoly je vhodné uvést, co se rozumí výnosem z trestné činnosti, co je finanční šetření a hlavní účel finančního šetření.

Výnos z trestné činnosti je majetkový prospěch (majetek), který má podobu konkrétní věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána buď trestným činem, nebo jako odměna za něj a projeví se nárůstem na majetku pachatele, případně jiných, od pachatele odlišných osob, ať už fyzických, nebo právnických.⁴⁶

U většiny trestných činů, někdy se uvádí, že až u 85 % trestné činnosti, je motivem pachatele pro její páchaní zjištěný motiv. U trestných činů spojených se zadáváním veřejných zakázek lze pak úmysl pachatele získat majetkový prospěch vysledovat téměř vždy. V posledních letech dochází ke zlepšování trestněprávních nástrojů umožňujících zajištění a odčerpání majetku, zajištění a následné odčerpání majetku je jedním z významných prostředků v boji proti organizovanému zločinu.

Stěžejní předpoklad pro zajištění a odčerpání získaného neoprávněného prospěchu v podobě majetku je provedení finančního šetření. Finanční šetření pak lze chápat jako jednu z metod používaných policejním orgánem při vyhledávání, prověřování a vyšetřování případů. Jedná se o vysoce sofistikovanou činnost, která policii, a dalším orgánům v trestním řízení umožňuje získat významné poznatky a důkazy k prokázání viny pachatelům trestné činnosti. Úspěšně provedené finanční šetření přináší obnovu stavu, který byl narušen trestnou činností. Poškozenému je přitom navrácen odcizený, podvodně vylákaný či jinak nezákonně získaný majetek.⁴⁷

⁴⁶DVOŘÁK, Vratislav. Výnosy z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 9788086960678, s. 124 a násl.

⁴⁷Finanční šetření orgánů činných v trestním řízení - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 14.02.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/financni-setreni-organu-cinnych-v-trestnim-rizeni.aspx>

Účelem finančního šetření tak je jednak zajistit majetek pro účely trestního řízení. Ten je poté možno odčerpat instituty, které upravuje trestní řád, mj. s cílem vrácení tohoto majetku poškozenému. Finanční šetření rovněž slouží k ukládání spravedlivých trestů (neboť je mj. vyhotovován majetkový profil pachatele) a napomáhá prokázat trestnou činnost, která je předmětem daného trestního řízení.

Z výše uvedených důvodů je finanční šetření neoddelitelnou součástí trestního řízení, která je materiálně spojena s odhalováním, prověřováním a vyšetřováním trestné činnosti zjištěného charakteru.

Co se týče finančního šetření při prověřování a vyšetřování trestné činnosti spojené se zadáváním veřejných zakázek, lze konstatovat, že se je velmi specifické. Jak bylo uvedeno výše, jedná se o trestnou činnost páchanou se zjištěným motivem. Již samotné odhalování a vyšetřování dané trestné činnosti je komplikované vzhledem ke skutečnosti, že jde o kriminalitu latentní, pachatelé jsou jednak znalí dané problematiky a dále jsou při páchání trestné činnosti krajně obezřetní, jsou si často vědomi možností policejního orgánu při dokumentování trestné činnosti, kdy využívají moderní technologie, a dále dochází již ze základních organizovaných struktur k utváření dalších ad hoc organizovaných skupin souvisejících s manipulací jednotlivých veřejných zakázek. Za takové situace je již samotné dokumentování pro policejní orgán trestné činnosti velmi náročné. Ponechává se potom k úvaze, jak např. postupovat v případě, že je v rámci realizace u jednoho z obviněných nalezena peněžní hotovost v řádech desítek milionů korun, aniž by bylo zjištěno, jak a kdy obviněný tyto prostředky nabyl, ale zároveň nebylo zjištěno, že je získal jako úplatek od některého ze zvýhodněných dodavatelů. Jen na okraj lze poznamenat, že pachatelé při páchání trestné činnosti nespecifikují, za jaké konkrétní jednání peníze získávají a původ peněžních prostředků se snaží všemožně zastříit, kdy v praxi ještě dochází ke smísení prostředků z nelegální činnosti s těmi, které plynou z jejich legálních aktivit. Policejní orgán pak v praxi k finančnímu šetření využívá jednak informace zjištěné administrativní cestou a jednak operativním šetřením.

6.2 Vyhledávání výnosů z trestné činnosti a právní úprava

Vyhledáváním výnosů z trestné činnosti se rozumí záměrná činnost policejního orgánu a dalších orgánů činných v trestním řízení, s cílem získání informací nebo souborů informací o skutečnostech nasvědčujících tomu, že konkrétní výnos pochází z trestné činnosti konkrétního pachatele. Soubor takových informací se pak týká skutečností o majetkových poměrech podezřelých či obviněných osob z trestné činnosti.⁴⁸

Základní právní úprava vyhledávání výnosů z trestné činnosti se odvíjí od zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. Trestní řád upravuje postup a oprávnění orgánů činných v trestním řízení při vyhledávání výnosů z trestné činnosti a postup a podmínky pro zajištění a správu výnosů z trestné činnosti. Výslovně se zajištěním nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty zabývají ust. § 79a až 79g.

Dalším významným zákonem je zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který upravuje nástroje, které policejní orgán může využívat při mapování protiprávních finančních toků, a to informace získané při správě daní a podpůrné operativně pátrací prostředky, přičemž o těchto nástrojích je pojednáno dále.

Významným zákonem souvisejícím s vyhledáváním výnosů z trestné činnosti je zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů. Zákon se mj. zabývá problematikou oznamování podezřelého obchodu, odkladu splnění příkazu klienta a zajištění majetku. Předmětný zákon v ust. § 3 odst. 1 uvádí, že: „*Legalizací výnosů z trestné činnosti se pro účely tohoto zákona rozumí jednání sledující zakrytí nezákonného původu jakékoliv ekonomické výhody vyplývající z trestné činnosti s cílem vzbudit zdání, že jde o majetkový prospěch nabytý v souladu se zákonem.*“⁴⁹Zákon dále upravuje působnost Finančního analytického úřadu pro potřeby tohoto zákona.

⁴⁸DVOŘÁK, Vratislav. Výnosy z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 9788086960678, s. 124 a násl.

⁴⁹ Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

6.3 Možnosti a nástroje finančního šetření

Přestože získání majetkového prospěchu není nutné k dokonání u základní skutkové podstaty trestného činu zjednaní výhody při zadání veřejné zakázky, veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 tr. zákoníku, (který lze ve vztahu k trestné činnosti související s veřejnými zakázkami považovat za stěžejní), policejní orgán od samotného počátku trestního řízení, někdy dokonce před jeho zahájením shromažďuje informace, které souvisejí s finančním šetřením k prověřovaným osobám a jejich jednání. Informace policejní orgán však dále zjišťuje i v pozdější fázi trestního řízení, ve fázi vyšetřování.

V této souvislosti využívá instituty dle trestního řádu, zákona o policii ČR, ale i dle dalších právních předpisů a další možnosti. Jejich výčet, postup, taktiku a zásady při provádění finančního šetření upravuje interní akt řízení, a to konkrétně pokyn policejního prezidenta č. 174/20011 k provádění finančního šetření v trestním řízení.⁵⁰

Finanční šetření se dle tohoto pokynu rozeznává jednak přípravnou fází, fází zajišťovací a závěrečnou fází.

Přípravnou fází tvoří obvykle:

- 1) Určení okruhu prověřovaných osob, ke kterým jsou zajištěny základní informace z trestního spisu, z informačních systémů policie a veřejně dostupné informace. Zde mohou přicházet v úvahu např. údaje zjištěné z Katastru nemovitostí k nemovitostem, které prověřované osoby, ale i jejich blízcí vlastní, údaje z Registru vozidel, Obchodního rejstříku, tedy o obchodních podílech podezřelých ve společnostech, ale i zda jsou v některé z těchto společností v pozici statutárního orgánu. Výhodné v tomto ohledu mohou být i informace, které o sobě dané osoby sami zveřejní, např. cestou sociálních sítí, kam mohou umisťovat fotografie z nákladných exotických dovolených, či fotografie drahých automobilů, ačkoli dané osoby podle registru vozidel takováto vozidla nevlastní. Osoby také mohou sdělovat zájmové informace veřejným sdělovacím

⁵⁰ Pokyn policejního prezidenta č. 174/2011 k provádění finančního šetření v trestním řízení

prostředkům. V této prvotní fázi se dále vytvářejí pomocí speciálních programů vztahové analýzy.

2) Dalším prvkem v přípravné fázi finančního šetření je administrativní šetření, které je provedeno k prověřovaným osobám v rámci finančního šetření. Při tomto administrativním šetření se zpravidla využívají následující žádosti:

a) Žádost o informace podle § 8 odst. 1 trestního řádu. V ustanovení tohoto § je uvedeno: *„Státní orgány, právnické a fyzické osoby jsou povinny bez zbytečného odkladu, a nestanoví-li zvláštní předpis jinak, i bez úplaty vyhovovat dožádáním orgánů činných v trestním řízení při plnění jejich úkolů.“*

b) Žádost o informace podle § 18 a 66 zákona č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky. Ust. § 18 předmětného zákona stanoví, že *„policista je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu policie oprávněn požadovat od orgánů a osob uvedených v § 14 věcnou a osobní pomoc, zejména potřebné podklady a informace včetně osobních údajů. Tyto orgány a osoby jsou povinny požadovanou pomoc poskytnout...“*. § 66 zákona o Policii České republiky se pak týká možnosti, že *„policie může v rozsahu potřebném pro plnění konkrétního úkolu žádat od správce evidence nebo zpracovatele poskytnutí informací z evidence provozované na základě jiného právního předpisu.“* Toto ustanovení obecně dopadá na pojišťovny, společnosti s devizovými licencemi, společnosti nabízející úložné prostory, registry lodí, letadel a dalšího hmotného majetku, leasingové asociace, katastrální úřad, registr vozidel atp.

Obecně lze ke shora uvedeným žádostem konstatovat, že využití oprávnění dle § 18 a 66 zákona o Policii České republiky bude přicházet v úvahu před zahájením úkonů trestního řízení. Po zahájení úkonů trestního řízení bude využívána žádost dle § 8 odst. 1 tr. řádu.

Všechny vyjmenované žádosti však nebudou využívány při skrytě vedeném prověřování trestné činnosti na úseku veřejných zakázek, neboť hrozí výrazné riziko dekonspirace. Žádosti pak budou využívány po zahájení trestního stíhání, kdy nehrozí, že se osoby dozvědí o tom,

že jsou prověřovány nebudou moci činit urychlené kroky k vyvedení majetku před policejním orgánem.

- c) Žádost o informace podle § 8 odst. 2 tr. řádu. Ustanovení tohoto § stanoví, že *„Jestliže je toho v trestním řízení třeba k řádnému objasnění okolností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, k zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věci pro účely jejich zajištění, k zjištění majetkových poměrů obviněného nebo pro účely zajištění výkonu trestní sankce, může státní zástupce a po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání předseda senátu požadovat údaje, které jsou předmětem bankovního tajemství, a údaje z evidence investičních nástrojů a zaknihovaných cenných papírů.“* Tímto postupem mohou být vyžadovány informace nejen od bank, ale i od družstevních záložen, centrálního depozitáře cenných papírů, investičních společností a finančních úřadů.

V této souvislosti nelze pominout centrální evidenci účtů a bezpečnostních schránek, jako jeden z prostředků sloužících k odhalování trestné činnosti a stíhání pachatelů trestný činů, které upravuje zákon č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů. Centrální evidence účtů sestává z účtů vedených úvěrovými institucemi na území České republiky pro jejich klienty, účtech označených v souladu s pravidly mezinárodní standardizace (IBAN) vedených institucemi na území České republiky pro jejich klienty a bezpečnostních schránkách pronajímaných úvěrovými institucemi na území České republiky. Správcem centrální evidence účtů je Česká národní banka.

Centrální evidence účtů představuje významný pokrok, oproti předchozí právní úpravě, podle které bylo nutné, v případě, že policejní orgán vyžadoval bankovní informace k určité osobě oslovit všechny banky zvlášť. Nyní postačí jediný návrh pro státního zástupce, který informace vyžádá u České národní banky. Je však třeba podotknout, že v Centrální evidenci účtů nejsou vedeny údaje o finančních transakcích, ale pouze označení jednoznačně identifikující instituci, která účet vede nebo která pronajímá bezpečnostní schránku, datum zřízení účtu nebo datum zahájení pronájmu bezpečnostní schránky, číslo účtu a číslo účtu

IBAN, bylo-li přiděleno, nebo identifikační číslo bezpečnostní schránky, identifikační údaje klienta, jak jsou vedeny institucí, datum vzniku a datum zániku oprávnění klienta k nakládání s peněžními prostředky na účtu, datum zrušení účtu nebo datum ukončení pronájmu bezpečnosti schránky.

- d) Žádost o informace od správce daně podle § 71a zákona o Policii České republiky. Podle tohoto ustanovení může specializovaný útvar policie určený policejním prezidentem pro účely trestního řízení nebo pro účely zahájení trestního řízení žádat od správce daně informace získané při správě daní, je-li to nezbytné pro plnění konkrétního úkolu v oblasti boje proti korupci, terorismu, organizovanému zločinu, daňové, finanční a závažné hospodářské kriminalitě a legalizaci výnosů z trestné činnosti. Jak vidno ze znění výše uvedeného, toto ustanovení by s ohledem na oblast korupce, organizovaného zločinu, závažné hospodářské kriminality a legalizace výnosů z trestné činnosti mohlo být využíváno při finančním šetření v rámci prověřování hospodářské kriminality, v praxi tomu však nebývá. V prověřování hrozí již zmíněné riziko dekonspirace, po zahájení trestního stíhání je pak výhodnější vyžadovat dané informace od správce daně návrhem na postup dle § 8 odst. 2 tr. řádu státnímu zástupci.
- 3) Operativní šetření, je další z možností finančního šetření. Před zahájením úkonů trestního řízení může policejní orgán využít pouze podpůrně operativně pátrací prostředky, které jsou uvedeny v § 72 až 77 zákona o Policii České republiky. Po zahájení úkonů trestního řízení má policejní orgán navíc k dispozici prostředky dle trestního řádu a to operativně pátrací prostředky uvedené v § 158b – 158e, odposlech a záznam telekomunikačního provozu dle § 88 a 88a a sledování osob a věcí podle § 158d. Právě informace zjištěné odposlechem a sledováním osob a věcí umožňují policejnímu orgánu nejvíce zmapovat nezákonné finanční toky, neboť nelze předpokládat, že by si podezřelí finanční prostředky získané trestnou činností posílali prostřednictvím tuzemský bankovních plateb, ale snaží se všemožně původ a tok takových finančních transakcí zastřít.

- 4) Zdrojem informací v průběhu trestního řízení mohou být provedené výslechy, kdy se osobám kladou otázky směřující k vyhledání a zajištění výnosů z trestné činnosti). Další zdroj představují domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor (poměrně časté je ukládání obviněnými vysokých finančních částek v hotovosti ať již doma, či na pracovišti), osoby dále mohou disponovat luxusními předměty (šperky, drahé hodinky, luxusní vozidla). Policejní orgán může dle § 7a tr. řádu ke zjištění povahy, rozsahu nebo umístění věcí pro účely jejich zajištění, k zjištění majetkových poměrů obviněného nebo pro účely zajištění výkonu trestní sankce vyzvat osobu jejíž majetek je zjišťován, nebo osobu jí blízkou, aby mu v jím stanovené přiměřené lhůtě zaslala prohlášení o majetku osoby, jejíž majetek je zjišťován.
- 5) Dalším zdrojem informací pro finanční šetření může být získávání informací k majetku ze zahraničí. Tyto informace jsou vyžadovány cestou metodického pracoviště a nejčastěji se jedná o žádosti o provedení šetření majetku v zemích Evropské unie.

V zajišťovací fázi se zajišťuje vyhledaný majetek pocházející z trestné činnosti, případně náhradní hodnoty za tento majetek nebo se zajišťuje majetek v rámci uspokojení poškozeného v trestním řízení.

„Zajištění výnosů z trestné činnosti představuje přijetí takových opatření (rozhodnutí) v rámci trestního řízení, které zamezí pachatelům zcizení, zašantročení, převedení, zakrytí takových výnosů z dosahu orgánů činných v trestním řízení. Zjednodušeně řečeno, smyslem zajištění je zabránit pachateli, aby s věcmi nebo jinými majetkovými hodnotami pocházejícími z trestné činnosti nebo které získal jako odměnu za spáchání trestného činu, případně se sekundárními výnosy, jakýmkoli způsobem nakládal a to až do konečného rozhodnutí o těchto věcech nebo majetkových hodnotách ze strany orgánů činných v trestním řízení.“⁵¹

⁵¹DVOŘÁK, Vratislav. Výnosy z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 9788086960678, s. 142 a 143.

V této souvislosti je vhodné akcentovat včasnost opatření ze strany policejního orgánů směrem k zajištění majetku a finančních prostředků podezřelých či obviněných osob. Pachatelé organizované trestné činnosti na úseku zadávání veřejných zakázek bývají, tak jako jiní pachatelé sofistikované kriminality, inteligentní a snaží se po svém odhalení majetek vyvést.

Zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti a náhradní hodnoty potom upravuje trestní řád v § 79a-79g.

Poslední fází finančního šetření je fáze závěrečná, která se skládá z popisu všech dosud zjištěných informací a provedených úkonů, přičemž tyto výstupy jsou v podobě závěrečné zprávy.

Závěrem kapitoly týkající se možnosti mapování finančních toků neboli prostředků pocházejících z trestné činnosti v dané oblasti, potažmo finančního šetření je možno konstatovat, že finanční šetření je souborem nástrojů, které orgánům činným v trestním řízení umožňují identifikovat výnosy z trestné činnosti, zajistit je a následně je též odčerpat.

7. Závěr

Předmětem této diplomové práce bylo popsat trestnou činnost v oblasti zadávání veřejných zakázek. Za tímto účelem byla představena právní úprava, která souvisí s danou problematikou, s využitím soudní judikatury, odborné literatury a další zdrojů.

V této souvislosti je namístě upozornit na nedostatky v trestním zákoníku, vyplývající z rozhodnutí Nejvyššího soud ze dne 2.3.2021, č.j. 6 Tdo 360/2020. Ten ve svém rozhodnutí formuloval názor, že bylo chybou zákonodárce, když stanovil u kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 odst. 1, odst. 4, tr. zákoníku, nižší trest (tři až deset let), než je tomu u trestného činu přijetí úplatku dle § 331 odst. 1, odst. 4 písm. b), (pět až dvanáct let). Jedná se tak o jeden z námětů de lege ferenda.

Další zjištění vyplynulo z provedené statistické analýzy. V tomto směru bylo zjištěno, že statistiky Policie ČR poskytují pouze částečný obraz předmětné trestné činnosti, když směšují dohromady více trestných činů. Vzhledem k tomu, že se jedná o excelovou tabulku, která např. podrobně rozlišuje mnoho způsobů krádeží, bylo by namístě přinejmenším každému trestnému činu přiřadit příslušnou kolonku, optimální by bylo ještě detailnější rozřazení, neboť mám za to, že jsou např. u trestného činu dle porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 tr. zákoníku, velké rozdíly mezi jednáním pachatele podle odst. 1 a podle odst. 2.

Seznámením se s odbornou literaturou zabývající možnostmi služby kriminální policie a vyšetřování při odhalování a dokumentování této trestné činnosti za využití postupů a prostředků operativně pátrací činnosti, bylo zjištěno, že tato je na vysoké úrovni, postihuje danou problematiku a může být nápomocna policistům. Sám jsem se dozvěděl informace, které napříště mohu využít jako vyšetřovatel při argumentaci ve svých rozhodnutích.

Závěrem bych si dovilil poznamenat, že prověřování a vyšetřování dané trestné činnosti je extrémně náročné, kdy soupeři policistů stojí nejen inteligentní a

ostrážiti pachatelé, ale i nejlepší obhájci. Stav, kdy v rámci Policie České republiky dochází k velmi malé platové diferenciaci pak vede k stálému personálnímu podstavu a vysoké fluktuaci. Já se touto trestnou činností zabývám dva roky, celkově jsem vyšetřovatel jedenáct let, a domnívám se, že v zájmu společnosti je, aby tuto trestnou činnost prověřovali a vyšetřovali odborně a lidsky nejzdatnější policisté. Zde proto navrhuji zlepšit opatření k náboru a zejména pak udržení policistů na službě kriminální policie a vyšetřování.

Mám za to, že cíle práce, kterým bylo provedení analýzy současného stavu dané problematiky, a to jednak z pohledu právní úpravy, judikatury a policejních postupů a na základě této analýzy použití dedukce, tedy z rozboru souvisejících zákonů, soudních rozhodnutí, činnosti a opatření služby kriminální policie a vyšetřování v dané oblasti, a vyvození návrhů pro zlepšení stávající situace bylo dosaženo.

Seznam použité literatury

Monografie

Balýová, L. Veřejné zakázky. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, ISBN 978-80-7400-805-4, s.168 – 170

DVOŘÁK, Vratislav. Výnosy z trestné činnosti. Praha: Pro potřeby nakl. Ivan Fojt vydala Scientia, 2010. ISBN 9788086960678, s. 124 a násl.

FLAŠKÁŘ, Martin, HARNACH, Jiří, JANOUŠEK, Martin, MĚKOTA, Jan, PODEŠVA, Vilém, SOMMER, Lukáš, VOTRUBEC, Jiří. § 6 (Zásady zadávání veřejných zakázek). In: FLAŠKÁŘ, Martin, HARNACH, Jiří, JANOUŠEK, Martin, MĚKOTA, Jan, PODEŠVA, Vilém, SOMMER, Lukáš, VOTRUBEC, Jiří. Zákon o zadávání veřejných zakázek: Komentář. (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2022-11-03). ASPI_ID KO134_2016CZ. Dostupné v Systému ASPI.

HRUŠKA, L.; DVOŘÁK, V.; FOLDYNOVÁ, I.; FUJAK, R.; KRULÍK, O.; SCISKALOVÁ, M.; ŠESTÁK, B.; ŠMÍD, D.; VÁCLAVÍK, T.; ŽUROVEC, I.(2016) *Kriminalisticko-taktické metody při odhalování, prověřování a vyšetřování problematiky veřejných zakázek*. Ostrava: ACCENDO, ISBN: 978-80-87955-07-9

RŮŽIČKA Miroslav. § 333 (Nepřímé úplatkářství). In: RŮŽIČKA Miroslav: Komentář. (Systém ASPI). Wolters Kluwer (cit. 2022-11-15). ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI.

ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012.

Šebesta, M., Novotný, P., Machurek, T., Dvořák, D. a kol. Zákon o zadávání veřejných zakázek. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, ISBN 978-80-7400-856-6.

VOČKA Vladimír. § 329 (Zneužití pravomoci úřední osoby). In: VOČKA Vladimír: Komentář. (Systém ASPI). Wolters Kluwer ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI.

Časopisecký článek

Trestné činy související se zadáváním a realizací veřejných zakázek, autor: prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD., Bulletin advokacie 10/2015

Zákonná úprava a interní akty řízení

zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů

Pokyn policejního prezidenta č. 15/2016, o operativně pátrací činnosti a zřizování pracovních týmů a pracovních skupin

Pokyn policejního prezidenta č. 174/2011 k provádění finančního šetření v trestním řízení

Webové stránky a internetové zdroje

Finanční šetření orgánů činných v trestním řízení - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 14.02.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/financni-setreni-organu-cinnych-v-trestnim-rizeni.aspx>

Výroční zprávy o stavu veřejných zakázek - Portál o veřejných zakázkách. Start - Portál o veřejných zakázkách [online]. Copyright © 2023 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 17.01.2023]. Dostupné z: <https://portal-vz.cz/vyrocní-zpravy-a->

[souhrnne-udaje-o-verejnych-zakazkach/vyrocni-zpravy-o-stavu-verejnych-zakazek/](https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx)

Kriminalita - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2022 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 17.01.2023].

Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Judikatura

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 19.04.2021, sp. zn.:6 To 6/2021

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.6.2016, č.j. 7 Tdo 746/2016

Usnesení Nejvyššího soud ze dne 2.3.2021, č.j. 6 Tdo 360/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13.10.2021, č.j. 5Tdo913/2021

Seznam grafů

Graf 1 Počet zahájených ZŘ/zadaných VZ v letech 2017 – 2021

Graf 2 Hodnota zadaných zakázek (v mld. Kč) v letech 2017 - 2021

Graf 3 Počet registrovaných trestných činů

Graf 4 Počet objasněných trestných činů

Graf 5 Objasněnost v procentuálním vyjádření

Graf 6 Celková objasněnost pro ilustraci